

Glas

Glasiilo SZDL za Gorenjsko

Gorenjske

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
/ Tekoči račun pri NB Kranj štev.
61-KB-1-Z-135 / Izhaja v ponedeljek
in petek / Naročnina: letna 600, pol-
letna 300, mesečna 50 dinarjev.

Prvi potrošniški sveti
na Gorenjskem

Obetajoč začetek

Kranj, 26. januarja.

Te dni volijo potrošniki na Gorenjskem prve organe družbenega upravljanja v trgovini — potrošniške svete.

V kranjski občini, kjer so v tem oziru prvi zastavili delo, je bilo te dni izvoljenih že več potrošniških svetov. Vseh skupaj jih bo na omenjenem področju 109.

Na posameznih zborih potrošnikov, ki so bili sklicani v ta namen, je bilo moč opaziti dokajšnje zanimanje za to novo vrsto družbenega upravljanja. Skoraj povsod se je o nalogah, pravicah in dolžnostih potrošniških svetov, precej razpravljalo. Ti sestanki so tudi pripomogli, že takoj v začetku, k razbistriju posameznih nejasnosti, ki bi lahko bodisi zavedle člane potrošniških svetov in same potrošnike v njihovem bodočem delu, bodisi izmalčile njihove osnovne naloge.

Ze na teh prvih zborih potrošnikov so bila dana številna napotila bodočim članom svetov potrošnikov za njih nadaljnje delo. Opaziti je bilo moč, da so potrošniki živo zainteresirani pri delu naše trgovinske mreže, zato so tudi vsaj večinoma pazili na to, da so vanje izvolili tiste ljudi, ki se bodo najbolj živo zanimali za težave in pomanjkljivosti v trgovini.

Po prvih vtisih s sestankov potrošnikov lahko sklepamo, da bodo potrošniški sveti, v začetku sicer z določenimi težavami in zaradi pomanjkanja izkušenj v delu teh organov družbenega upravljanja, vendarle kmalu našli vsebino dela in ga tudi kolikor toliko dobro zastavili.

Koristna pobuda

Skofja Loka, 24. januarja.

Da bi se odborniki občine Skofja Loka seznanili z gospodarsko problematiko svojega območja in bodo mogli konstruktivno sodelovati pri razpravah in odločanju posebno ob investicijskih vprašanjih, so si danes na pobudo predsednika občine tov. Svetka Kobala ogle-

dali vsa večja podjetja v loški občini: Predilnico, »Jelovico«, Pilarno Reteče, »Motor« in »Šešir«, nato pa jim je sekretar občinskega komiteja tov. Milan Zakej predaval o naši gospodarski politiki s posebnim oziranjem na konkretne gospodarske prilike v občini Skofja Loka.

Da bi bilo to delo čimbolj od-

Naš razgovor

Predsednik krajevnega odbora Šenčur:

„Osnovni problem - gradnje“

Kaj delajo in o čem razpravljajo danes krajevni odbori? S tem vprašanjem v mislih, sem se odpeljal v Šenčur. Prav gotovo je to zanimiv problem, zato sem se namenil, da najin razgovor s predsednikom krajevnega odbora v Šenčurju, Janezom Remcem, posredujem našim bralcem. Takole mi je pripovedoval:

»No, zdaj gre že bolje. Sprva, ob uveljavitvi komun ter krajevnih odborov in še nekaj časa potem, se kar nismo znašili. Danes pa smo že prišli, bi skoraj rekel, na zeleno vejo, kot pravimo. Tako enostavno in gladko pa bi verjetno ne šlo, če ne bi bil ves odbor tako delaven kot je in če se ne bi vsi zanimali, da bi imel naš kraj čim lepši izgled. Če ne bi imeli prav vsi te želje. Hitro smo zastavili delo z vsemi silami.

V zadnjih tednih se naše seje in razpravljanje na njih suče predvsem okoli najbolj perečega problema — komunalnih gradenj. Komaj že čakamo, da bi bil zadružni dom v Šenčurju

končno že dograjen. Danes nam je ta dom najbolj potreben, zlasti, ker vsako leto delamo načrte, kako se bomo lahko z

da so gasilski dom Šenčurjani

do zdaj gradili s lastnimi sred-

stvi, brez kakršnekoli podpore.

Tudi javna razsvetljava je pri

novi gradnji skupščini Okraj-

nega zavoda je zelo manjkalo

članov iz Zbora proizvajalcev in

je zato potrebno, da se pri bo-

dočem kandidiranju misli tudi

na to. Razen tega je bilo dom-

menjeno, da bodo v tovarni

»Iskra« v Kranju kandidirali

—ju

bliznjo okolico, smo se tudi že

obširno pomenili. Sicer je težko

delati načrte, ker še ne vemo,

s kakšnimi sredstvi bomo raz-

polagali, upamo pa, da bomo

delo, ki sem jih naštel, letos

lahko dokončali.

Mislimo že tudi na prihod-

nost. Šola pri nas je v zelo

slabem stanju. Za novo šolo

imamo že nekaj načrtov, tudi

prostor kje bo stala, vendar z

uresničitvijo te gradnje prej kot

morda čez dve ali tri leta, za-

sedaj še ne moremo konkretno

govoriti.

»Torej ima vaš krajevni od-

bor precej dela in problemov,

ki ga tarejo,« sem pripomnil.

»Da. Toda naše delo si bomo

skušali olajšati, pravzaprav na-

vezali bomo stike s krajevnima

odboroma Visoko in Voklo.

Skupno, upamo, da bomo lahko

marsikatero težavo laže, hitreje

in uspešneje premostili.

Ob koncu najinega razgovora

sem ga še vprašal: »Kaj pa

menite o Monte Carlu v Šen-

čurju?« (V eni zadnjih števil

našega lista smo pod tem naslo-

vom objavili nekaj o Šenčur-

janih.)

»Veste kaj, s tem ste pa na-

pravili koristno delo. Kvartir-

ništvo je bilo pri nas že res

preveč razpaseno in upam, da

bo to zaleglo, če že ni.«

FaBo

Nova cesta skozi Šenčur je v ponos vaščanom

njim že okoristili. Prav tako je

nujno, da bi končali v letošnjem

letu z gradnjo gasilskega

doma. Pri tem moramo omeniti,

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

Šenčur in tistih, ki ga vežejo z

nas pomanjkljiva ali pa je sploh

ni. O ureditvi javne razsvetljava

ve kot o popravilu cest skozi

V središču zanimanja svetovne javnosti sta te dni nedvomno položaj v Franciji, ki je spet brez vlade, in pa sestanek Eisenhower — Eden.

Bolj kot dejstvo, da je Francija brez vlade — kajti to je že običajen pojav — zanima opazovalce pot, ki jo bo ubrala novoizvoljena skupščina. Zaradi porasta poslaniških mest na levem in desnem krilu, kar je šlo seveda na račun sredine, je dokaj jasno, da je treba pričakovati bolj levo ali bolj desno vlado, kot je bila zadnja — Faurova.

Objektivni razvoj notranjih odnosov v Franciji in v poslanski zbornici terja bolj levo rešitev. To se je pokazalo tudi pri volitvah novega predsednika skupščine, za katerega je bil, ob podpori poslancev KPF, izvoljen socialist Troquer. Od vseh kandidatov za predsednika vlade, ima največ upanja generalni tajnik francoskih socialistov Guy Mollet, ki naj bi sestavil vlado v imenu socialistično — radikalne republikanske fronte. V tej vladi naj bi po zadnjih informacijah zasedel Mendes France položaj zunanje-ga ministra.

Spricho podpore komunistov socialistično — radikalni fronti je več ali manj izključeno, da bi desnica, kljub temu, da se povezuje s profasistično skupino poujadistov, lahko prevzela iniciativo v parlamentu.

Pri nas pa je razen v središču zanimanja potek jugoslovansko — zahodnonemških pogajanj v Bonnu. V ponedeljek se je zvedelo, da pogajanja uspešno potekajo in da je bil dosežen napredek, ki omogoča, da vodi obeh delegacij precizirata predloge o ureditvi zahtev glede jugoslovanskih medvojnih in predvojnih terjatev. Uspeh sedanjih razgovorov smatrajo za zelo verjeten in je v zvezi s tem v nemških gospodarskih krogih precej zanimanja za dobave industrijskih proizvodov v Jugoslaviji. Predvsem investicijske opreme, pa tudi blaga za široko potrošnjo.

Te dni je praznovala indijsko ljudstvo 6. obletnico progla-sitve republike. Ob tej priložnosti je v svojem govoru indijski premier poudaril, da je Indija zdaj na pragu drugega 5-letnega plana, katerega naloga je spraviti deželo daleč naprej v razvoju socialistične družbe. Ob obletnici indijske republike je predsednik Tito brozjavno čestital predsedniku indijske republike dr. Prasadu.

Delavec naj bo aktivni usmerjevalec našega življenja

Občni zbor ni samo gola formalnost

(Nadaljevanje s 1. strani)
vo po strokovnem izobraževanju mladega človeka na prvo mesto, ker nekvalificirane delovne sile bomo ob naglem razvoju tehnike potrebovali čedalje manj. Sindikalne organizacije so dolžne razvijati delavsko in družbeno upravljanje v vsem družbenem življenju z željo, da bi sleherni delavec s polno zavestjo sodeloval pri reševanju družbenih vprašanj ne samo kot

kritik posameznih dejanj, kar se čestokrat opaža, temveč kot aktivni usmerjevalec našega življenja.

ObSS je posvečal precej pozornosti vaješki mladini v podjetjih, prav posebej pa še v združenem in privatnem sektorju. Ugotovil je, da vajenci v mnogih slučajih delajo preko delovnega časa, zlasti v krojaški in šivilski stroki. Večina teh vajencev ni vključenih niti v

sindikalno niti v mladinsko organizacijo. Člani Mestnega sindikata obrtnih delavcev niso bili dovolj aktivni, da bi znali vso to mladino vključiti v svojo sindikalno organizacijo. V podjetjih je ta položaj znatno boljši.

Sindikalne podružnice in sindikalni sveti so se doslej premalo ukvarjali s stanovanjsko problematiko. V Kamniku je stanovanjska stiska precejšnja in mnogo delavcev stane v zelo bednih razmerah, ki ogrožajo zdravje njim in njihovim družinam. Sicer so industrijska podjetja in ObLO zgradili precej stanovanjskih blokov in hiš, vendar je to za potrebe Kamnika mnogo premalo. Pri delitvi stanovanj sindikati niso bili v stiku s stanovanjsko komisijo. Podjetja morajo z vsemi razpoložljivimi sredstvi priti na pomoč, da se stanovanjsko vprašanje začne reševati bolj sistematično.

ZIKA

Tako vendar ne gre!

Hišni svet zaseda. Udeležba je še dokaj dobra. Sestanek začne za čuda samo s četrturo zamudo.

Poročilo starega hišnega sveta se sprejme molče. Potem pa začne dolga in mučna razprava o tem, kdo bo v novem hišnem svetu.

Jaz bi predlagal Franceljna, povzame prvi. In potem, da bi predlaganega pomiril, brž pristavi: »Saj ne bo veliko dela. In končno, enkrat moraš itak priti na vrsto.«

»Ne morem, pa ne morem. Sem prezaosolen, vedno odsojen, razen tega bolan...« živahno ugovarja predlagani.

In tako vsi po vrsti. Potem začno razpravljati o tistih, ki jih ni na sestanku. Pri teh gre laže. Ničče nima nič pripomniti, le nekdo plaho podvomi: »Ali bodo sprejeli?«

»Voj vendar mora sprejeti.« ga prestežejo, »saj je nov v hiši. Če že zaradi drugega ne, zato, ker je dobil stanovanje.«

Potem nekdo pripomni, da bi se našlo še dosti takih, ki bi bili prav precej pripravljeni prevzeti predsedništvo v hišnem

svetu, da bi le stanovanje dobili.

»No vidiš,« se obrne nekdo k meni, »sedaj imaš dovolj gradiva za pisanje.«

»Samo, da ne napišeš preveč,« me opozarja drugi.

»Preveč itak ne upa,« pravi prvi.

»Tako bom napisal, kot je bilo,« povem.

»Pa daj, če upaš,« pribije tretji.

In sem.

Zakaj? Zato, ker jih je res še vedno precej takih, ki mislijo, da je edino prav, če se vtikajo samo v take posle, ki jim prinašajo neposredne koristi. Ne pomislijo pa, da se morada ne neposredno, a vendarle, odraža v njihovem žepu, na njihovem življenjskem standardu, tudi zanemarjanje skrbi za problem družbe kot celote.

Vsak tak ima potem družbeno upravljanje za nepotrešno zlo. Sebe še vedno smatra za edinko, ki lahko uveljavlja svoje interese mimo, ali pa celo na račun, družbeni skupnosti. Pri tem seveda ne pomisli, da se igra sam s seboj slepe miši.

Bistvo družbenega upravljanja stanovanjskih hiš je, zagotoviti smotrno uporabo in ohranitev — lahko rečemo — ene najosnovnejših človekovih dobrin. Družbeno upravljanje pa naj bi hkrati vsem tistim, ki v njem sodelujejo, posredovalo pravičen odnos, ne samo do splošnega ljudskega premoženja, marveč do celotnega našega družbenega dogajanja.

Dovolj žalostno pa je ugotavljati, da ta odnos pri mnogih splahni, brž ko dobe stanovanje.

Uspeh oddelka HTZ jeseniške železarn

Higiensko tehnični oddelek zaščitne železarn Jesenice se v polni meri zaveda svojega odgovornega poslanstva. Zato uspehi ne izostajajo. Število obratnih nezgod je iz leta v leto manjše. Med tem, ko je beležilo podjetje 1954. leta 14 smrtnih nezgod, so bile v minulem letu le 3. Znižano število težjih nezgod iz povprečno nekaj deset letno na 2 težki nesreči v minulem letu. Skupno število nezgod je bilo v minulem letu v primerjavi z letom 1954 znižano za 210 in je bilo vseh le 1212. Skupen procent nezgod na stavež je 17,1% za leto 1955. Po inozemskem ključu, ki ne upošteva bolovanj od 1 do 3 dni pa se je železarna Jesenice v minulem letu priključila evropskemu povprečju, ker je zabeležila brez omenjenih bolovanj le 12,6% nezgod na stavež. Kljub doseženim uspehom pa čakajo železarno Jesenice in njen oddelek higiensko tehnične zaščite

te velike naloge v bodoče, saj manjka Jesenicam mlečna restavracija in dijetna menza, podjetje pa manjka osrednja restavracija v tovarni. Nujno bo tudi razmišljati o ureditvi čistilnih naprav v nekaterih obratih, predvsem pa v rudarni, pražarni in šamotarni, v katerih se zrak vedno bolj okužuje.

Prvi zbor ZB v Domžalah

Pomoč otrokom padlih borcev - Premalo pažnje vojnim invalidom

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ugotovili so, da je bila dosedanja skrb do teh otrok pomanjkljiva, čeprav bi morala biti to ena osnovnih dolžnosti Zveze borcev in njenih članov. Skrbeti bo treba, da bodo otroci padlih borcev pravilno vzgojeni in da ne bodo zapadali staromislenskemu tešnjam. Ti otroci so rasi v drugačnih pogojih, kot ostali, ki imajo očeta in mater. Prav zaradi tega nekateri otroci padlih borcev ne morejo učne snovi v šoli in drugod tako dojemati, kot ostali otroci. Zato jim bo potrebna pomoč tudi s te strani.

Hkrati se je na zboru tudi ugotovilo, da so se člani Zveze borcev doslej zelo malo zanimali za invalide iz narodnoosvobodilne borbe. Lahko so se zaradi tega nekateri invalidi počutili pozabljeni. Lahko se na primer počuti invalid Viljem Nahtigal iz Jarš pri Domžalah, ki zaradi posledic iz narodnoosvobodilne borbe že več let leži hrom v postelji, pa ga ni še nihče od Zveze borcev obiskal, osamljenega in pozabljenega.

Nadalje so še ugotovili, da je bila tudi dosedanja skrb Zveze borcev za izvenarmadno in predvojaško vzgojo pomanjkljiva. Tudi povezava z drugimi organizacijami, zlasti s »Partizanom« ter športnimi, gasilskimi in ostalimi društvi, ni bila prav najboljša. Tudi strelski šport, ki je bil v Domžalah in okolici zelo razgiban, je sedaj že povsem zamrl.

Velike pomembnosti je tudi zbiranje dokumentarnega gradiva, ki naj bi poznim rodovom omogočil ohraniti spomin na najsvetlejši in hkrati najtežji dne našega naroda v borbi za njegovo svobodo in lepšo bodočnost. Pospešili bodo zbiranje tega gradiva in še letos izdali spominsko knjigo, v kateri bodo opisali vse važne dogodke iz osvobodilne borbe, hkrati pa objavili obširne življenjepisne in fotografije vseh padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja z območja občine. Sklenili so, da bodo stalno oskrbovali grobove in spomenike padlih in se jim s tem vsaj skromno oddolžili.

Krajevna edinica Zveze bor-

cev v Radomljah se je na zboru obvezala, da bo še letos na treh krajih odkrila spominske plošče, medtem tudi na kraju nekdanje partizanske bolnišnice na Kolvocu, kjer je zaradi izdajstva padlo precej partizanov.

—t—

Odmevi z gasilskih občnih zborov V Mostah je potreben požarni vodnjak

Gasilsko društvo v Mostah pri Komendi je med najdelavnejšimi na našem podeželju. V 81-gojih vrstah se udeležuje 81 članov in 13 pionirjev, ima pa tudi dobro izvežbano žensko desetino. Lani je društvo praznovalo 25-letnico. Člani so se živahno udeleževali tudi na prosvetnem polju. Pod vodstvom profesorja komenske gimnazije tov. Klančarja so uprizorili Finžgarjevo »Razvalino življenja« in Bevkovega »Kajna« v prosvetni dvorani gimnazije. Uspeh bi jih moral vzbuditi k nadaljnjemu delu, ki pa jim

letos kar ne gre od rok. Na občnem zboru so sklenili, da bodo zamujeno nadomestili. Letos jih čaka še težavna naloga z gradnjo požarnega vodnjaka. Velik del vasi je namreč tako oddaljen od potoka, da bi bila pomoč gasilcev v slučaju požara zelo negotova, ker ima domače društvo premalo cevli. V tem delu vasi je tudi Tesarsko podjetje, ki ima prav tako velik interes za izgraditev požarnega vodnjaka. Upamo, da bodo Moščani tudi v tem primeru pokazali svojo enotnost in požrtvovalnost.

AVSTRIJSKE RAZPRTIJE

Poostriila so se nasprotja med socialisti in desnico

V sosedni Avstriji so se v času tuje okupacije že kar navadili, da imajo koalicijsko vlado, ki jo tvorita dve dokaj različni stranki — različni po sestavi, načelih in ciljih. To sta množična in dobro organizirana social-demokracija in desna ter precej raznorodna Avstrijska ljudska stranka. Nekdaj, pred vojno in hitlerjevsko vladavino sta si bili veliki nasprotnici — da, celo zagriženi sovražnici. V brutalnih napadih tako imenovane krščanske desnice, katere naslednica je današnja Ljudska stranka, na demokratične pridobitve Prve republike je polagoma pojemala moč delavskega razreda. Zadnji udarec ji je zadal leta 1934 fašistični državni udar »malega kanclerja« Dollfussa, ki je hkrati že pomenil uvod v agonijo avstrijskega obstoja.

Hitlerjanski nokturno od 1938 do 1945 leta je povsem uničil vse celice delavskega gibanja, istočasno pa v emigraciji zblizal njegove bivše voditelje s tistimi poštenimi zastopniki demokratične desnice, ki so se pred rjavim terorjem umaknili v tujino.

Potreba nekakšne enotne uprave nad avstrijskimi notranjimi razmerami v pogojih četvorne zasedbe po drugi svetovni vojni je vsilila edino možno pot v avstrijski politiki: skupno vlado obeh na novo oživelih političnih grupacij — social — demokratov in klerikalnih konservativcev. Sicer je bilo v obeh gibanjih precej nejevolje nad to nenaravno kombinacijo. Skrajni klerikalci so se močno zmrdovali nad takšnim »sodelovanjem z rdečkarji«, pa tudi med socialisti je bilo, zlasti v prvih letih, mnogo pripomb zastran

»nenačelnega ministerializma« tistih voditeljev Socialistične stranke Avstrije, ki so določili, naj njihova stranka sodeluje v prvi vladi, sestavljeni po splošnih volitvah. Toda izid volitev (nekaj več glasov za social — demokracijo kot pa za ljudsko stranko in nekaj več parlamentarnih sedežev za ljudsko stranko kot pa za social — demokracijo — ob skrajj brezpomembnem številu glasov za komuniste in za skrajno desnico) je pokazal, da res ni vredno in da nima nobenega izgleda, nadaljevati tisto pot medsebojne nestrpnosti, ki je privedla do razpada Prve republike.

EDINA MOŽNOST — KOALICIJA?

Samo ena pot je bila torej možna: pot konstruktivnega sodelovanja obeh največjih strank v skupni vladi. Koalicija ni opravila majhnega dela. Izvedla je obnovo precej porušene in dezorganiziranega gospodarstva, z izdatno ameriško pomočjo podvojila nacionalno proizvodnjo, zboljšala socialne razmere v deželi in — ne naposled — uspešno pripeljala Avstrijo skozi nevarno vrtinčaste vode okupacije in hladne vojne do končnega podpisa državne pogodbe, ki ji zagotavlja neodvisnost, svobodo in neutralnost.

V obeh avstrijskih taborih so ves ta čas poudarjali, da je koalicijska politika vendarle nekaj nenormalnega in začasnega. Nekateri so šli v predvidevanjih tako daleč, da so napovedali, da bo s podpisom državne pogodbe vse manj razlogov za nadaljevanje takšnega sodelovanja v vladi in da bo takrat spet pričela klasična politična praksa: »Mi vlada, vi opozicija, ali obratno.«

Kot vemo, do tega ni prišlo. Nasprotno. Socialistična stranka je v novemburu svečano izjavila, da si je v povojnem obdobju priborila zaslužen položaj v upravljanju dežele in da ni pripravljena, da bi jo kdorkoli spodrinil z nje. Levica noče v opozicijo.

USODA KOALICIJE Vendarle ni docela jasna

Nobena od strank seveda noče v položaj nepriviligiranega kritika in nobena si ne more privoščiti nasprotnega ugodja — lastne, neskaljene vladavine. »Se ne more privoščiti«, bi bilo bolje reči. Zakaj letošnje leto bo bržčas prineslo nove splošne volitve, ki utegnejo vsaj toliko spremeniti odnose, da bi ena izmed strank — ob podpori skrajnih desnih, tako imenovanih »neodvisnih« — lahko sama zasedla vse ministrske fotelje. Za ta primer bi si morala zagotoviti precejšnje število novih volivcev. Socialdemokrati upajo, da to ni izključeno. Zadnje volitve v pokrajinske skupščine v nekaterih delih sosedne republike so jim prinesle dokaj viden porast.

NE GRE SAMO ZA VOLITVE

Da bi to dosegli, sta že proti koncu preteklega leta obe stranki pričeli z dokaj živahnijo politično dejavnostjo na vseh poljih.

Iz nasprotij, ki so se odkrila v zadnjih dveh mesecih, razberemo, da tu ne gre samo za to, koliko novih glasov si bodo pridobile posamezne stranke. Nemara je najbolje, če navedemo nekaj primerov.

V teku zadnjih dveh let je doživela Avstrija neverjeten gospodarski polet. Število brezposelnih se je s 300 tisoč znižalo na komaj 90 tisoč. Konjunktura je izzvala znaten dvig cen, ki so ga neprijetno občutile množice potrošnikov. Socialisti so v takem položaju zahtevali večje plače in znižanje cen, zlasti tistih za prehrano. Da bi bilo to uresničeno, so zahtevali nekaj učinkovitega — večjo liberalizacijo uvoza prehrane, čemur so se zoperstavili politiki z desnice. Vprašanje še ni rešeno.

Vojno uničenje in hiter pritok delovne sile v mesta sta povzročila hudo stanovanjsko stisko, ki jo je stanovanjska graditev komaj omilila. Uvedli so državne stanovanjske urade, ki so najpotrebnejšim dodeljevali razpoložljiva stanovanja in določali stanarine. Desnica, ki kot svoj »eredo« proglašala »svobodno tržišče«, je sedaj omejlila na polovico pristojnost teh uradov, kar je takoj spodbudilo špekulacijo in povečanje stanarin. Socialisti kritizirajo, na pomoč jim je celo priskočil nadškof Jachim, toda — vprašanje še ni rešeno.

Ministrstvo za trgovino je v rokah Ljudske stranke, tisto za poddržavljeno industrijo in promet pa vodi social — demokrat. Sodelovanje je dokaj tiho, zlasti v zadnjem času pa si drug drugemu mečeta polena pod noge. Podržavljena industrija bi rada izvažala svoje izdelke, a se pojavi uredba trgovinskega ministrstva, ki to prepove. Državna uprava za mineralna olja, ki ima v Avstriji monopol na naftna polja, bi rada pričela nova vrtnanja — in že je tu neko mešano podjetje »Niogas« s koncesijo trgovinskega ministrstva, ki si vse take pravice lasti le zase. Avstrijska delegacija na evropskem severu vodi pogajanja z letalsko družbo »Scandinavian Airlines System« o ustanovitvi avstrijskega le-

talskega podjetja, medtem pa se mudi na Nizozemskem druga, rivalna delegacija, ki o istovetnem načrtu razgovarja s hollandsko letalsko družbo »KLM«. Razlika je le v tem, da bi bila prva v rokah socialistov, druga pa pod kontrolo Ljudske stranke. Vsa ta in cela vrsta takih vprašanj — še ni rešena.

Knez Ernst Rüdiger von Starhemberg, bivši šef fašistične privatne milice »Heimwehr«, v Avstriji ni na dobrem glasu. S krvavimi nasilji je pripravil teren za Hitlerjev vdor. Zato je vse njegovo imetje pod sekvestrom in javno mnenje ga ima za pravega zločinca. Nedolgo tega pa se je meni nič, teči nič, vrnil v Avstrijo »na zdraviljenje« — toda ne v bolnišnico, temveč na nek koroški grad, kjer že zbira svoje privržence. Socialisti zahtevajo izgon, desnica pa v vsej stvari ne vidi nič nenavadnega. Tudi to vprašanje še ni rešeno.

— — —

Vprašanja, ki danes razburjajo avstrijsko javnost, kot vidimo, niso samo predvolilne praske, dasiravno so tudi to. Niso samo borba med dvema strankama za čimveč pozicij v državnem in gospodarskem aparatu, čeprav so v veliki meri tudi to. V njih ozadju čutimo nadaljevanje globljeje boja med napredkom in privatnimi kapitalisti. To nam zlasti potrjuje nastop social-demokratov za ohranitev in razširjenje nacionaliziranega gospodarstva in za občutno ponovno razdelitev nacionalnega dohodka v korist delovnih slojev.

Žal so ti koraki dokaj počasni in večkrat oklevajoči — toda okoliščina, da je avstrijska levica močno vezana s svojim koalicijskim položajem, v veliki meri pojasnjuje tudi to neveselčnost.

—jž

73. letni občni zbor

V soboto zvečer je bil 73-ti občni zbor Prostovoljnega gasilskega društva v Radovljici. Iz poročil upravnega odbora je razvidno, da je bilo delo gasilcev v preteklem letu zelo uspešno.

Društvo šteje 56 aktivnih članov, 4 članice in 10 pionirjev in razpolaga z dobro opremljenim gasilskim domom.

Vsem gasilcem, zlasti mladincem, pa sta lahko za vzor 70-

Franc Perc 32 let predsednik PGD Radovljica

letna gasilca Franc Perc in Franc Ramovš. Ob njunem jubileju jima je društvo poklonilo lepi plaketi.

Gasilski dom je pretesen

Gasilci v Nevljah pri Kamniku bi radi povečali gasilski dom, ki je postal prejemahen, zato bodo začeli zbirati sredstva. Letos bodo oskrbeli s čevmi in drugimi potrebami gasilsko enoto v vasi Poreber, ki je lani dobila požarni vodnjak. K društvu je pristopilo precej mladink, ki so osnovala svojo ekipo.

Turistično društvo bo gradilo kopališče

Turistično društvo v Škofji Loki se že sedaj z vso vnemo pripravljajo na novo sezono in bližajoči občni zbor.

Pred nedavnimi so ustanovili nov odbor za gradnjo kopališča. Medtem ko se je prejšnji odbor, ki ni imel nobene zveze s Turističnim društvom, dve le-

ti pečal samo z lokacijo kopališča, je danes vendarle postalo jasno, da boljše lokacije ni, kot je lega sedanega kopališča, najbolj zdrav bazen pa toplo tekoča voda v strugi. Kljub temu pa bo treba misliti tudi na manjši bazen v bližini, vsaj za tekmovalca. Torej, zgraditi novo kopališče na starem prostoru bo gotovo prva naloga Turističnega društva v naslednjih letih. Seveda brez pomoči Občinskega ljudskega odbora ne bo šlo. Prva investicija za novo kopališče pa je že lani zgrajena vodna drča. V zimskih mesecih jo bodo popravili, verjetno jo bodo obili s pločevino, tako da bo lahko takoj, ko se bo pričela sezona, razveseljevala staro in mlado. Razen kopališnega prostora bo treba boljše urediti tudi prostor za camping, z razsvetljavo in tekočo vodo, posebno sedaj ko je le-ta prištet mednarodnemu seznamu campingov.

Na zadnji seji so odborniki Turističnega društva tudi že pričeli razmišljati, kakšen naj bi bil turistični del škofjeloške gospodarske razstave. Seveda bo moral biti nekaj novega, ne

samo posnetek lanskoletne Turistične razstave. Če bodo kje dobili finančno pomoč, bodo v zvezi z razstavo izdali tudi turistični prospekt Škofje Loke in obeh dolin. O tem razpravljajo v Loki že več let, toda denarja ni. Malo imajo upanja na nagrado Turistične zveze za uspel »Turistični teden« in sploh letošnje plodno delo. Toda to je le skromna želja.

Zanimivo je, da je delo društva v preteklem letu, posebno gradnja sprehajališča na Stari grad, vzpodbudilo letos tudi ObLO k večji vnemi za gradnjo in popravilo poti po lepi bližnji okolici Škofje Loke. Posebno pot »Za gradom« je potrebna hitre pomoči, če ne, se bo zidovje začelo še podirati — počeno je že... Se mnogo nalog čaka novi odbor Turističnega društva v Škofji Loki, ki ga bodo člani izvolili februarja na občnem zboru. Če pa pomislimo, da bo društvo praznovalo leto 1957 že svojo šestdesetletnico, bodo letošnje priprave nujno terjale delavnost vseh članov in vseh Ločanov in ne samo odbora društva.

Vedno več verig našemu gospodarstvu

Hkrati z izgradnjo naše težke industrije, povečano tonazo ladjedelništva in razmaha rudarstva, so se povečale tudi potrebe po težkih verigah. Saj so le-te sestavni del ostale opreme, brez katere si modernih obratov skóraj ne moremo zamisliti.

Naše gospodarstvo zlasti potrebuje težke verige. Proizvodnja le-teh se je vse od 1946. leta (indeks 100) iz leta v leto večala, tako da je znašala 1947. leta 138%, 1948. leta 180%, 1949. leta 212%, 1953. leta 271%, 1954. leta 307% in lansko leto že 430%. V letošnjem letu pa je predviden porast proizvodnje na 881%.

Ceprav smo danes še primorani del težkih verig uvažati, pa se predvideva, da bo leta 1958 do 1960 ta problem popolnoma rešen z domačo proizvodnjo.

Tovarna verig v Lescah je ne le večala svojo proizvodnjo, temveč je tudi precej verig izvažala. S kvalitetnimi verigami so osvojili mnoga tuja tržišča in tako pripomogli, da je prišlo v državo precej deviznih sredstev.

Nadaljnji razvoj te tovarne pa bo vsekakor koristil napredku celotnega našega gospodarstva.

Aktualna tema: Stvarnost in številke

Neredko se pripeti, da pridejo v javnost netočni podatki o posameznih dogajanjih. Povsem jasno je, da novinarji, ki zbirajo material za določeni sestavek, iščejo podatke na najrazličnejših mestih: pri raznih podjetjih, zavodih, ustanovah itd. Občni zbori, zasedanja organov ljudske oblasti, razne konferenice in na njih prebrana poročila, so skoraj vedno dokaj dober izvor podatkov, ki služijo pozneje kot dokumentacija za pisanje.

Toda zgodi se, da ti podatki včasih popolnoma ne drže! Po objavi se običajno usuje na pisca članka plaz negotovanj, nemalokrat pa ta negotovanja preidejo celo v obrekovanje itd.

Skušajmo stvari priti do dna. V lokalnem merilu se peča z zbiranjem podatkov o najrazličnejših dogajanjih Okrajni zavod za statistiko. Vendar po mnenju vseh, ki so bodisi po službeni ali družbeni dolžnosti v zvezi s tem zavodom, je ta ustanova odločno prešibka in dostikrat ne razpolaga niti z najosnovnejšimi številkami. Zategadelj zbirajo različne podatke s »svojege« področja razne druge ustanove, komisije, uradi in druge družbene organizacije.

Zaradi take nehomogenosti pri delu pa se nujno mora pripetiti, da se številke o eni in isti stvari ne ujemajo. Včasih nastanejo tudi take razlike, da lahko presumerijo tok in težišče razprav in mnenj ter pozornost do posameznega problema, ki je v obravnavi prav na podlagi takih podatkov.

Pri tem problemu, ki sodi prav med najpomembnejše za našo splošno gospodarstvo in družbeno dogajanje, pa ne gre zametavati tudi objektivnih težav, ki dostikrat izvirajo iz nepravilnega sistema dela. Niso redki primeri, da dobi katera izmed ustanov ali pa posamezno

podjetje navodilo, da sestavi neko poročilo do tega in tega dne. Največkrat imata tako obvestilo kot rok dostave poročila isti datum! Tako poročila se zaradi tega sestavljajo v hitri, brez temeljitega preverjanja. Direktor, oziroma odgovorni uslužbenec potem taka poročila pred odposiljanjem podpisajo...

Resničnost takih podatkov je zato povsem razumljivo precej dvomljiva. Pri takem sistemu dela je skoraj nemogoče pričakovati drugačni učinek. Prav tako je tudi nemogoče na podlagi takega dela zaostriti odgovornost ljudi, ki na tem delajo.

Hitrica v delu na gospodarstvenem področju, zlasti tam, kjer so potrebne analitične analize, je prejši škodljiva kot koristna. Ni namreč vseeno, če se uporabljajo netočni podatki v razpravah in se na podlagi številkih sprejemajo sklepi, ki služijo nato pri nadaljnjem delu.

Statistiko imenujejo običajno »mater vseh znanosti«. Vendar dostikrat nosi ta naziv povsem neupravičeno. Da bi dosegli tisto raven točnosti in objektivne poučenosti javnosti, temelječe na najrazličnejših številkah z najrazličnejših področij, je potrebna popolna odgovornost vseh tistih s številkami, ki zasledujejo gospodarsko in drugo družbeno gibanje. Od onih v podjetjih pa vse do tistih, ki delajo v najrazličnejših zavodih ter znanstvenih institutih.

Gospodarstvo nedvomno temelji v določenem smislu na številkah. Na podlagi številkih se sklepa, na podlagi številkih se izvajajo posamezni zaključki za nadaljnje delo. Številke kažejo nepravilnosti in dajejo napotke za naprej.

Ni vseeno torej, ali so številke točne ali ne!

I. AUSEC

Zakaj tako?

Državno kmetijsko posestvo v Cerkljah slabo izkorišča možnosti svojega razvoja

Gospodarski svet pri občinskem ljudskem odboru Cerklje na svojih sejah v zadnjem času precej obravnava delo in upravljanje državnega kmetijskega posestva v Cerkljah. Po ugotovitvah iz sklepov in razprav se je posestvo v precej kritičnem stanju. Lahko rečemo, da o njemu skoraj ne moremo govoriti drugače, kot samo o negativnih pojavih. To je o slabi obdelavi, pomanjkanju krme za živino, krajji, slabem vodstvu, slabem finančnem stanju, majhnem

število glav živine z ozirom na površino posestva itd.

Delo posestva je že pregledala za to poklicana posebna komisija, ki pa je bila menda pri opravljanju svojih dolžnosti premalo kritična, zato bo morala verjetno poslovanje pregledati še ena, nova komisija. Gospodarski svet v Cerkljah za tako stanje posestva obdoljuje v prvi vrsti vodstvo podjetja in je mnenja, da bi bilo v korist skupnosti, če bi le-to zamenjali. O predlogu posestva za arondacijo zemljišča, da naj bi imelo 150 ha obdelovalne zemlje, pa je svet mnenja, naj bi imelo posestvo le toliko zemlje, kolikor jo lahko obdela. Vendar pa bi se z naziranjem gospodarskega sveta v tem primeru ne strinjali, zlasti še, ker je sam gospodarski svet skoraj prepričan, da bi se dalo z dobrim vodstvom, ki bi znalo pridobiti več delovne sile, vsaj sezonske, morda tudi posestvo s 150 ha obdelovalne površine vzorno voditi. Prav gotovo pa za tako stanje državnemu kmetijskemu posestvu tudi ni v opravičilo dejstvo, da je posestvo poskusno in oproščeno obdavčitev. Prav pa bi bilo, da bi vprašanje upravljanja in dela posestva v najkrajšem času temeljito in dokončno preresili, tako da bi posestvo vendarle pričelo delati tako kot je prav.

F. B.

Še imaš čas, da dobiš radio aparat . . .

... še mnogo drugih praktičnih nagrad. V zadnjem času so gorenjska podjetja prispevala za naše bralce spet precej novega. To že veste, da bo kot prvo nagrado darovalo naše uredništvo 6-čevni RADIO APARAT, da bo med srečniki dobil nekdo KOLO itd. Razen vseh tistih nagrad, naštetih v prejšnjih številkah, bo nekaj tudi za tiste, ki bi se radi posladkali — 2 kg ČOKOLADE, Mestna bravnica v Kranju bo dvema našima bralkama naredila TRAJNE, marsikomu bo v zimskem času prišla prav VOLNA, ZIMA, USNJE za čevlje, veliko stensko OGLEDALO in celo BLAGO ZA HUBERTUS je prispevalo podjetje »Sukno« iz Zapuž. »Okovje« Kamna gorica je pri-

spevalo GARNITURO pohištvene OKOVJA, podjetje »Stol« Duplica pri Kamniku najnovejši FOTELJ Rex itd. Iz dneva v dan je nagrad več, računamo, da bo do žrebanja vrednost vseh nagrad okoli pol milijona dinarjev. Zato pohište in naročite naš list, denar pa oddajte poštarjem, ki ga bodo pobirali na domu. Razen tega je vsak naš naročnik tudi zavarovan v primeru trajne invalidnosti oziroma smrti.

PRIPOROČAJTE NAS LIST TUDI VAŠIM ZNANECM, PRIJATELJEM IN SORODNIKOM. VSAKDO KDOR NAM PRIDOBI VEČ NOVIH NAROČNIKOV, DOBI ZA VSAKEGA TU DI PROVIZIJO.

Kmetijski tečaj v Mostah

V Mostah pri Komendi se je letos prvič začel pouk v kmetijskem tečaju. Obiskuje ga 30 tečajnikov, med katerimi sta dve tretjini deklet. Pouk imajo trikrat tedensko po štiri ure. Kmetijske predmete predava ing. Miha Prešern, splošno izobraževalne pa domače učiteljstvo. Udeleženci z velikim zanimanjem obiskujejo predavanja, dekleta pa imajo po rednem pouku še gospodinjski in šivalni tečaj. Oboje bo v prid bodočim mladim gospodinjam, ki bodo ostale na kmetijah.

Z.

Darilo Kamnika Turistični zvezi Slovenije

Turistično društvo v Kamniku je na svoji zadnji seji razpravljalo o pripravah za delo v letošnji turistični sezoni. Odbor je ugotovil več pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti. Največ kritike je bilo v pretekli sezoni o avtobusni zvezi Kamnik—Stahovica in o nesmotrni zadržavah, ki so spremenile lice kamniškega mesta. Na seji je bil navzoč tudi org. sekretar Turistične zveze Slovenije, tovariš Mataje, kateremu je predsednik društva dr. Frantar izročil lepo darilo, ki ga je kamniško društvo poklonilo Zvezi ob njenem jubileju — originalno kamniško majoliko, izdelek keramične tovarne. Predsednik je tudi izročil trem zaslužnim dolgoletnim turističnim delavcem odlikovanja, s katerimi jih je ob jubileju odlikovala Turistična zveza Slovenije.

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

Poročilo o žrebanju srečk 87. kola (Plan II), ki je bilo večeraj v Vinkovcih

St. srečk	Znesek
500	5.000.—
241300	100.000.—
417820	70.000.—
456200	100.000.—
564190	70.000.—
1	100.—
082281	70.000.—
235481	600.100.—
595741	70.100.—
643971	100.100.—
679901	70.100.—
92	500.—
1862	20.000.—
171802	100.000.—
396992	500.500.—
462002	100.000.—
581722	100.000.—
591672	800.000.—
646092	70.500.—
3	100.—
198383	100.100.—
277743	70.100.—
436103	300.100.—
24	2.000.—
44	700.—
474	10.000.—
714	3.000.—
083074	400.000.—
397374	70.000.—
422164	100.000.—
554734	1.000.000.—
5	100.—
042825	70.100.—
199995	70.100.—
251905	70.100.—
275365	70.100.—
318165	100.100.—
549365	70.100.—
581855	70.100.—
057486	100.000.—
34502	70.000.—
531276	100.000.—
7	100.—
304427	100.100.—
467837	70.100.—
649907	70.100.—
98	1.400.—
3628	30.000.—
7588	50.000.—
021958	100.100.—
073438	100.000.—
252678	70.000.—
333628	70.000.—
9	100.—
081309	100.100.—
133509	100.100.—
346949	200.100.—
407119	100.100.—
623339	100.100.—
673539	70.100.—

Skupno je bilo izžrebanih 387.348 dobitek in 7 premij v skupnem znesku 93.800.000 din.

Lov za surovinami

Za 400.000 dolarjev so izvozili

Zaradi modernizacije obratov, ki jih je izvedla v zadnjem letu Tovarna usnja v Kamniku,

svoje zastopnike, ki so obiskali zlasti večje klavnice in središča živilske predelovalne indu-

sta oškodovana skupnost, ki bi za izdelano izvoženo kožo dobila lepo vsoto denarja in pa potrošnik, ki mora po isti ceni kot slanino plačevati malo hranljivo kožo. Tako n. pr. v tovarni Gavrilovič zakoljejo vsak dan 200 prašičev, pa kož ne odirajo. V državi so tri tovarne, ki predelujejo svinjsko kožo, v Kamniku, na Vrhniki in v Karlovcu. Vse tri predelajo okrog 1 milijon svinjskih kož na leto. Najboljša je koža domačih prašičev, ki so dobro negovani, vendar tudi pri nas precej kož prodajo skupaj s slanino. Tako bi n. pr. Primorska lahko dobavljala našim tovarnam usnja več kož, zlasti ker so po kvaliteti zaradi negotovanja na visoki stopnji. Samo kamniška Tovarna usnja je lani izvozila svinjskega galanterijskega usnja za 400.000 dolarjev ne vstevši gotovih izdelkov, ki jih je izvozila tovarna »Toko«. Možnosti za izvoz pa so v letošnjem letu še večje, zato je razumljivo prizadevanje naših tovarn, da se pravočasno oskrbijo s svinjsko kožo zdaj, v času klavnja.

Ura je bila dve... Sedaj pa veselo domov! Vsa dan pred tovarno »TOKO« v Domžalah

se je storilnost zelo dvignila. Tovarna z isto delovno silo proizvaja mnogo več svinjskega galanterijskega usnja, lahko pa bi ga še več, če bi bila na razpolago večja količina surovin za vse leto. Začel se je lov na surovine. Tovarna je poslala pred kratkim v Srbijo in Vojvodino

strije, da si zagotovi večjo dobavo svinjskih kož. Tolmačili so rentabilnost izvoza gotovih izdelkov in skušali prepričati upravnikove podjetij, da bi v svojih obratih uvedli odiranje svinjskih kož, namesto da jih pariyo in prodajajo skupno s slanino potrošnikom. Pri tem

Še zadnje koline

Rako shranjujemo meso?

KAKO SHRANJUJEMO MESO?
To dela gospodinjstvi največ težav. Največkrat povzročata ravno ta postopek presuho meso, plesnivo ali žaltavo v poletnem času, ko ga rabimo. Če so na razpolago primerni prostori t. j. hladna zračna shramba ali suha klet, ni takih težav. Če tega ni pri hiši, lahko dobro spravite meso v presejanem bukovem pepelu v zaboju. Vsa kos posebej zavijemo v papir in vlagamo tako, da se kosi med seboj ne dotikajo. Ponekod vlagajo tudi v žito in sicer se bolj drži v prosu kot v pšenici, ker je manj vlažno. Tudi krušna peč, če poleti ne kurimo v njej, nam lahko služi kot shramba za meso. Paziti je predvsem treba, da nam mesa ne zaradi mesarska muha.

polagamo prepečene kose mesa, ga dobro zatlačimo in ločimo med seboj. Poleti, ko bomo meso rabile, bo kakor sveže in prav okusno, z zaseko pa bomo namazale kruh.

KAJ PA SALAME

Če smo se odločile za salame, moramo razen prašičjega mesa vzeti tudi goveje. Najboljše salame bodo iz gnjati. Vedno pa moramo pripravljati salame le iz mesa starejših živali, ker so sicer mazave, kar velja tudi za mesene klobase.

Na 5 kg svinjskega stegna, vzamemo 3 kg govedine, 2 kg slanine, sol, soliter (zaradi barve), poper in žličko sladkorja. Goveje meso zmeljemo in nato 10 minut gnetemo ter postavimo čez noč v klet. Prašičje meso zmeljemo na večje kose, dodamo dišave in na kocke zrezano slanino. Vse meso zmešamo in zopet dobro pregnetemo. Nato napolnimo črevo (najboljše je volovsko), ga dobro stlačimo, zavežemo in še zvaljamo na deski, da se meso sprime in da ni vmes zračnih mehurčkov. Potem salamo obesimo za 3—4 dni v hladnem prostoru, nato jo ponovno posvaljkamo in stisnemo ter prevežemo. Ko je 3—4 dni visela v hladnem dimu, jo zopet obesimo na zrak. Suhe namazemo z oljem, ki smo mu pridale sol in strt česen ter jih povajamo v ajdovi moki. Visijo naj v hladnem prostoru.

Zaseko potem dobro zgnemo in natlačimo v posodo. Vmes

Od petka do petka

Ko se z vsimi močmi prizadevamo sprovesti v življenje hotenja in smernice naše gospodarske kritike v letošnjem letu, nedvomno ne moremo iti mimo ugotovitev, kako in kaj je bilo storjenega v pretečenem letu. Na osnovi uspehov in pomanjkljivosti, si bomo lahko še mnogo bolj jasno in temeljito začrtali pot, ki jo imamo pred seboj letos.

Celotni uspeh industrijske proizvodnje v naši republiki beleži v preteklem letu povečanje v primerjavi s prejšnjim letom za celih 13,4% nasproti 11%, kolikor je to določal lanjski letni plan. Slovenska industrija je torej presešla proizvodni plan v minulem letu za 2,4%. V posameznih industrijskih strokah je bil seveda obseg povečanja precej različen, le industrija nafte je dosegla nekoliko slabši uspeh kakor v prejšnjem letu. Najobčutnejše se je lani povečala proizvodnja v papirni industriji (za 29%), v elektroindustriji in barvstvi industriji (za 28%) ter v čevljarstvu usnjarski industriji in v proizvodnji elektroenergije (za 21%).

Za široko potrošnjo je bilo lani zelo pomembno predvsem povečanje tekstila in obutve. Tekstilna industrija Slovenije je lani izdelala 102,8 milijona kvadratnih metrov tkanin nasproti 94,4 in 98,9 milijonov v prejšnjih dveh letih. Hkrati pa je usnjarsko - čevljarstva industrija dala na trg 1.417.000 parov obutve nasproti 1.020.000 parov, oziroma 930.000 parov v prejšnjih dveh letih.

Zakon o vodah

Da bi se to rešilo, so sedaj v razpravi zakon o varstvu voda ter osnovne teze predpisov o pokrajinskem in urbanističnem načrtovanju.

Osnovni namen osnutka zakona o varstvu voda je prepričati vsako nekontrolirano poseganje v vodno gospodarstvo, da ne bi prišlo do nesmotrnega izkoriščanja in trošenja vode ter da bi se ustavilo nadaljnje poslabšanje kakovosti naših voda. Zaradi krčenja gozdov vode hitreje odtekajo, nižja se talna voda, ponekod usihajo vrelci, vse bolj pogoste so suše in poplave. Voda, ki jo v rastoči meri uporablja industrija, se vrača nečista in po svoji kvaliteti večkrat tudi zdravju škodljiva. Zato je treba zaščititi vodo kot prirodno dobrino po kvaliteti in količini in jo čuvati za družbeno najvažnejše potrebe. V Sloveniji je okoli 270 podjetij, ki puščajo nad 10.000 kubičnih metrov odpadne vode na leto. S čistilnimi napravami so pri nekaterih podjetjih doseženi že prvi uspehi, drugje pa je stanje še nadalje precej kritično.

Urbanizem ne obsega samo ožjega načrtovanja urbanističnih površin, marveč tudi pokrajinsko načrtovanje. Potrebna je smotrna gospodarnost in medsebojna vzklajenost pri rekonstrukciji in gradnji mest ter naselij. železniških prog in naprav, cest, telekomunikacij, elektroodvodov in elektrotehničnih naprav, kanalizacij, vodovodov in plinovodov, kakor tudi pri izkoriščanju zemlje in prirodnih voda. Za tako vsklajevanje naj bodo pristojni določeni organi javne službe in družbenega upravljanja ter pooblaščenice organizacije.

Pokrajinski načrti naj bi obsegali razen prikazov sedanjega stanja desetletno etapo rekonstrukcije, gradnje in eksploatacije, nadalje približne proračune za posamezne etape ter ekonomsko obrazložitev.

Za smotrnino in gospodarsko rekonstrukcijo mest in naselij naj skrbijo občinski odbori z urbanističnimi načrti, ki določajo zemljišča za gradbene namene, kakor tudi sistem, tehniko, metode in arhitektonska načela za uporabo teh zemljišč. Ti načrti naj bi se v prihodnje izdelovali za 10 let vnaprej.

gorenjske bodice

No, poznamo se že, kaj bi se vedno na dolgo in široko predstavljali, saj smo se videli pred tednom, zato naj velja kar: »Pozdravljeni!« Tistemu, ki sem ga že v »Bodicah« obdelal pa: »Zivijo, le tako naprej!« In tistemu, ki me je na Jesenicah pozdravil: »Na zdravje«, hvala za plemenito željo in — kontra! Prepričan sem bil, da me bo povabil na »dva dečka« — no tistega »ta kuhanega«, ki posebno v jeseniškem Korotanu tako lepo diši. Pa se je premislil, morda zaradi »Bodic« — jaz pa sem rekel, čakaj prijatelj, ne boš mi ušel!

KER SEM POPOLN ANTIALKOHOLIK sem naročil raje biser — borovničev seveda. In zanje sreča, zame smola (za »Bodice« namreč) — imeli so ga. Čudno. Natakara v bifeju kranjske »Delikatase« v Samskem domu namreč pravi, da se točenje malinova ne izplača. Samo 10 dinarjev stane — premalo je! Da bi bilo vsaj 3 dinarjev, da bi 2 dinarja ostala za napitnino, pa bi šlo.

Skrbeti mora pač za dvig splošne imovine, pardon — »Delikatase« in sebe (brez narekovanja). Zato so sendviči po 30 dinarjev res prepreneni!

KO SEM SE VRAČAL IZ ČIRČ V KRANJ, me je zanašalo z leve na desno. Da ne bi napak mislili, sem namreč popoln antialkoholik! Tepec, ali

ne vidiš pred seboj kolone »jedan po jedan«. Cesta je precej široka. Toda pešcem zlasti tistim, ki imajo moderne čevlječke s tankimi podplati in finim zgornjim usnjem ni namenjena. Aha, sem si mislil, ko bodo naredili stezo na desni, bodo poskušali še na levi. Jaz pa bom šel po tisti cesti šele tedaj, ko ne bom imel več tistega groznega občutka, da sem se spreminil v drobilec gramoza oziroma cestni buldožer.

SKORO BREZ SAPE sem prišel do kokrškega mostu. Ubogi selški godbeniki, sem mislil. Tudi nje je nedeljski pohod v Dražgoše gotovo taku utrudil, da se niso mogli zresniti (strezniti) in zato bodo sodelovali raje na drugi komemoraciji v Zeleznikih. Če prej ne — za pusta na svidenje!

KER MI JE TO SPODLETELO, godbo pa sem hotel na vsak način slišati, sem se odpravil na koncert v Zeleznike. Pred dvorano mi je skoraj... oprostite, srce zastalo. Saj nisem vedel, ali so za koncert pripravili tistih 20 na prvi pogled mrliških rakev, na drugi pa zložljivih miz. Dobro, da na tako slavni prireditvi nisem opazil nobene zelene vejice, sicer bi me obšle še mrliške asociacije.

V KAMNIKU SEM SE pa to pot razjezil nad dijaki. Kak-

O delu naših zdravstvenih ustanov se malokrat piše. Ljudje, ki niso neposredno prizadeti, ne vedo dosti več kot nič o načinu dela v teh ustanovah, o pogojih, v katerih delajo zdravstveni delavci. Zato v današnji številki našega lista začnemo objavljati krajše sestavke s tega področja.

Ti prispevki naj bi seznanjali Gorenjce s problemi zdravstvenih ustanov na našem področju, hkrati pa naj bi imeli tudi moralno-vzgojni in humanistični prizvok.

Janez, jutri te popeljem k zobozdravniku, pa če se boš še tako otepal,« je dejala mati svojemu 10-letnemu sinčku, ko se sredi noči zbudil zaradi bolečin, ki mu jih je povzročil zobobol. »Boš videl, jutri bo boljše...«

Mati ga bo peljala k zobozdravniku. Sel bo. V mislih se je že videl na tistem stolu, ki

Ne, to niso obsojenci! To so le pacienti v čakalnici Zobne ambulante

vzbuja toliko strahu vsem, ki so že na njem sedeli. Janez še ni bil pri zobozdravniku. Tokrat bo šel prvič. O bolečinah pa je že slišal od svojih sošolcev. Zato ne bo šel rad, no, pa tudi boji se ne zobozdravnika, vsaj upa si ne tega priznati. Sošolci bi ga zasmehovali.

Toda bolečine so hude... Zakaj je toliko časa odlašal? Upal je po tistem, da ga bo zob vendarle nehal boleti. In zdaj, prav zdaj sredi noči, ga boli tako, da bi tulil, se zaletel tudi z glavno v zid, le če bi pomagalo.

Jutri navsezgodaj bo šel v zobno ambulanto...

Prepričan sem, da je zobobol najhujša bolečina sploh. Iz lastnih izkušenj govorim. Tudi vsi moji znanci se strinjajo, da je res tako!

»Saj nisimo« mesarji, vsaj taki ne, za kakršne nas imajo pacienti, mi je v razgovoru po-

šen direndaj in celo pretep je nastal in — kar na avtobusu. Hotel sem jih za ušesa odpeljati v šolo pa so mi rekli, da jim tudi kazen ne zaleže.

Zato nisem bil preveč presenečen, ko sem v obveščevalnem okencu tabornikov bral zadnje zanimive DOGOTKE in med njimi tudi nekaj o TITOGATU. Ker so mi prej povedali, da je za nič ne zaleže, nisem hotel samega sebe vznemirjati in — da ne bi pozabil, sem zapisal.

ZADNJI ODLOK O OMEJITVI ELEKTRIČNE ENERGIJE je nekatero resno prizadel, druge pa... Pokažimo kaj imamo, pravi jo Radovljici.

Ko sem okoli 11. ure dopoldan kolovratil iz Radovljice proti Lescam, mi je bilo kar malo bolj toplo. Luči ob cesti so še kar gorele, morda pa že celo toliko časa, da je bilo okoli njih že kar topleje. Kdo ve, dokler bo, bo; bo pa potem dlje tema!

NA REČICO PRI BLEDU pa ne grem nikoli več, sem sklenil, ko sem se vračal v Kranj. Tako tam stedi jo z elektriko, da je še sedaj nimajo napeljane v vseh hišah. Ko so prihajali turisti na Bled tega niso hoteli verjeti. Razumljivo, jaz tudi ne, dokler se nisem sam prepričal. Vi pa — ? Prav lahko verjamete besedam

Vašega »Bodičarja«

Dve uri v kranjski zobni ambulanti

ZOB, KI BOLI...

vedal dr. Demšar, predstojnik zobne ambulante. »Ko bi pacienti vedeli, koliko bolečin bi si lahko prihranili, nam pa delo, če bi prišli pravočasno. Tako pa pridejo največkrat že prepozno, takrat, ko so potrebni že zadnji posegi. Ni čudno torej, da potem boli. Zato so najstrahopetnejši (tu so moški popolnoma »enakopravni« z ženskim spolom — op. p.) prav oni, ki imajo najslabše zobovje.«

Bodimo iskreni, roko na srce! Kdo izmed nas gre k zobozdravniku na pregled, tudi takrat, ko ga ne bolijo zobje? Zelo redki so tisti. Bele vrane!

Da nismo tega navajeni, je več vzrokov. Pred vojno zobozdravstvene storitve niso bile zastoj, tudi za one ne, ki so bili v »bolniški blagajni«. Po vojni se je tudi to spremenilo. Danes si lahko vsakdo, ki je socialno zavarovan, brezplačno popravlja zobe. Zato je bil po vojni povsem razumljiv naval na zobne ambulante, ker so ljudje želeli popraviti nasledstvo predvojne pomanjkljive zobozdravstvene higijene, ki je bila še občutno poslabšana med vojno. Ves ta čas, vsa povojna leta so se večinoma celile stare rane, medtem ko se z načrtno zdravstveno propagando ni bilo moč, niti ni bilo časa pečati. Temu je razen navedenega tudi vzrok

li tudi na Gorenjskem. V zobnih ambulantah imajo za šolsko mladino pripravljen poseben stol. To je še delna pomanjkljivost. Otroci ne čutijo, kot je to primer v Skandinavskih deželah (na Švedskem in Norveškem), kjer imajo šolske ambulante kar v šolskih poslopih, da je pravzaprav zobno-zdravstvena preventiva sestavni del šolskega pouka.

Pri nas smo zaradi objektivnih okoliščin še precej za temi naprednimi severnimi deželami.

Odpor, ki ga čutijo pacienti do zobozdravnikov, je včasih popolnoma neupravičen, dostikrat pa razumljiv. Zelo važno je, kakšen nastop ima zobozdravnik. Verjemite, dostikrat je zelo pomemben tudi njegov obraz. Če je prvi vtis pacienta tak, da si zobozdravnik že takoj v začetku pridobi njegovo zaupanje, le-ta bolečine precej laže prenese. Zato ima psihološka priprava pacienta pred zdravljenjem odločujočo veljavo.

»Popolnoma napačno bi bilo prepričevati paciente o tem, da ga ne bo prav nič bolelo. Tak način doseže pri njih povsem nasprotni učinek, ko se prepriča, da temu ni tako,« pravi dr. Demšar. »Moje geslo je — na-

je prišla v ordinacijo mamica s svojim nadobudnim sinkom. Peter se je vsedel na stol in

Dr. Demšar »obdeluje« Janeza Markiča

čakal. Začelo se je... Sredi dela ga je zdravnik pohvalil, da je tako možato prestal bolečine, ker je vedel, da ga kljub opreznemu delu vendarle boli.

Trenutek za tem se oglasi mamica: »Peterček,« je z ljubečim zanosom poklicala sinka, »ali te boli?«

In Peterček je zajokal...

Bolj kot mladih pacientov, ki so včasih nemirni in boječi, se zobozdravniki boje njihovih spremljevalcev...

Zobna ambulanta v Kranju bo slavila letos v maju 10-letnico obstoja. Koliko ljudi se je v tem času zvrstilo v tej zdravstveni ustanovi! Kolikim so pomagali, kolikim so ustregli! Samo lani, v prvih devetih mesecih, je bilo 6.615 prvih obiskov.

To ni malo. Se prav posebno, če upoštevamo stisko s prostorom. Le-ta je najbolj očitna v zobnotehničnem laboratoriju, kjer v sobici 5,5 krat 2,5 m dela tudi pet ali šest zobozdravnikov. Zaradi slabih higienskih delovnih pogojev je dva že napadla zahrbtna bolezen...

A. I.

V tej sobici »delajo« zobe

precejšnje pomanjkanje zobozdravstvenega osebja. Solske ambulante smo vpeljali

toči pacientu čistega vina! Bila je sobota. Močno zaskrbljena in z rahlo rosnimi očmi

Dobskemu župniku Ivanu Tekavcu je treba odločno odgovoriti

Na seji SZDL v Domžalah, ki je bila ta teden, so odločno obsodili škodljivo in premeteno ter protizakonito delovanje dobškega župnika Ivana Tekavca. Ugotovili so namreč, da je gospod Tekavec pred dnevi civilno preoblečen (kar ni njegova navada) hodil po Viru in se izdajal, da popisuje hiše splošnega ljudskega premoženja. Tako je med drugim s takim izgovorom prišel tudi k Zupancevi družini na Viru št. 42. Ko se je prepričal, da pri njih ni njemu ne ljubelega gosta, je izjavil pravi

Izšel je prvi strokovni časopis „Delo in varnost“

Te dni je izšla prva številka časopisa »Delo in varnost«, ki ga izdaja Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS v Ljubljani. Časopis prinaša v prvi številki zanimive prispevke o nesrečah, virih in vzrokih obratnih nesreč, produktivnosti dela, osebnih zaščitnih itd. »Delo in varnost« izhaja mesečno in je edini strokovni časopis te vrste v državi. Zato je prevzel važno vlogo stalnega obveščevalca o vseh vprašanih preventivne zaščite in organizacije dela. Namenjen je predvsem gospodarskim organizacijam, ustanovam, strokovnim šolam in sindikalnim podružnicam. Letna naročnina je 420 dinarjev.

Druga številka tega časopisa bo izšla že konec januarja.

namen svojega obiska. Od domačin je namreč izsiljeval priznanje, če se je domača hiša tudi cerkveno poročila in če je dala svojega otroka krstiti. To mu še ni bilo dovolj. Energično je zahteval od domačin še dokumente o hčerini cerkveni poroki in o krstu njenega otroka. Malo verjetno je, da je bil to edini obisk gospoda Tekavca s takim namenom. Znano je namreč, da mnogokrat brez pravega vzroka hodi po hišah, zlasti v delavskih naseljih na Viru in Količevem.

Župnik Ivan Tekavec je svojo premetenost in sovražnost pokazal tudi pred kratkim ob civilnem pogrebu Smolnikarjevega očeta iz Krtine. Vsa družina je bila v partizanih in je naprednega mišljenja. Ko so pogrebu in svojci, ki so pokojnega spremljali na zadnji poti, odšli, se je nenadoma pojavil Tekavec z nekaterimi svojimi podrepaniki in brez odobritve ali vednosti svojcev ob grobu izvršil cerkveni pogrebni obred.

Sprašujemo se, ali ni tako premeteno delovanje gospoda Tekavca podobno povsem nečemu drugemu, kot pa opravljanju njegovih cerkvenih dolžnosti? Vsakemu našemu državljanu je z ustavo zagotovljeno, da lahko sleherni po svojem prepričanju odloča, če se bo tudi cerkveno poročil in če bo dal svoje otroke krstiti. To naj si gospod Tekavec in njemu podobni, enkrat za vselej zapomnijo!

Sprašujemo pa se tudi, od kod župniku Ivanu Tekavcu navodila za njegovo premeteno delo-

vanje? Nihče mu ne brani opravljanja njegovih cerkvenih obredov, odločno pa smo proti takemu načinu njegovega »dušnega pastirskega« delovanja! Hkrati pa je to njegovo delovanje še protizakonito, ker se je brez pooblaščenice izdajal za pisovalca hiš splošnega ljudskega premoženja.

Župnik iz Doba zasluži odločen odgovor, hkrati pa odločen poduk, da si ne pustimo kratiti svojih osebnih pravic. Treba mu je dati tak odgovor, da mu v bodoče prepreči in onemogoči nadaljevanje njegove premeteno protiljudsko delovanja in rovarjenje.

OBZORNIK 1956

Leposlovje, reportaže, poljudno znanstvo, imetnost, poučni članki, humor, 16 strani slostranskih slik, barvna priloga. Letna naročnina 600 din, posamezna šte. 80 din

OBZORNIK

ULICA TONETA TOMŠIČA

Človeštvo pred sodiščem

V Hotavljah samo igrajo...

V soboto, 21. t. m., je bila v PG šesta premiera v letošnjem letu: gledališče je uprizorilo dramo v treh dejanjih ameriškega Nemca Stephana Lacknerja: Se bo sijalo sonce (v prevodu Herberta Grūna: Pred sodnim stolom).

Vojna! Obtožba vojne! Resničnost? Vizija? Preteklost — sedanjost — prihodnost! Zgodovina naj gre v pozabo — ustvariti je treba novo življenje! Človek naj uporabi svojo moč in znanje sebi v korist in ne v pogubo, naj se zaveda svojega dostojanstva!...

To in še mnogo več se z bliskovito naglico mota v človekovih mislih, ko gleda omenjeno Lacknerjevo delo, oživljeno na deskah PG. Zares zanimiva zmes idej, vizij, resničnosti, nadresničnosti in podzavesti. Ali bolje povedano: analitično prikazana preteklost, realistična sedanjost prepletena z nadrealnostjo, nadrealna kontrola človekovega dejanja in namišljena podoba prihodnosti.

Človek je postavljen pred sodni stol — vesti: obtožen je prelijanja krvi. V sebi razdvojen: Zena — ljubezen se želi ločiti od Moža — nasilja, krutosti, zločina, sovraštva. Kot glavni prič staja poklicani preteklost in sedanjost; a glej — vedno samo kri. Mož je obseden na smrt. Njegova usmrtenost naj bi se izvršila z atomsko bombo, a vesoljni Sodnik Moža oprošča njegove krivde, toda le zaradi Ze-

nine ljubezni; kajti »ljubezen je bolj značilna za človeški rod kot mržnja«.

Lacknerjevo delo je sicer srednjih umetniških kvalitēt, a po svoji idejnosti močno, aktualno ter zanimivo po osnovi in obdelavi, odrsko pa dokaj zahtevno. Avtor stopnjuje dejanje skoraj do samega konca, ko se izvrši preobrat in v kratkem epilogu da vizijo bodočnosti. Tu seveda ne gre za klasično zgradbo, marveč za bolj ali manj spretno prepletanje že zgoraj omenjenih elementov. Prepričljivost drame je še najbolj omajana ob koncu, ne le zaradi nepripravljenega preobrata, marveč zaradi idejne šibkosti trajnega obstoja tega preobrata. Mar bo lahko Zena odvadila Moža bratomora, kot ji to zapoveduje Sodnik? Ne. Samo pomore mu lahko, da si pridobi visoko zavest humanizma; pomore mu k očiščenju — da se strast sprevrže v vrlino.

Drama je v svojem bistvu povsem razumarsko hladna, logična in brez čustvene topline; kar pravzaprav preseneča, saj zastavljeni problemi vendar niso le predmet neprizadete in intelektualne presoje. Režiser (Miloš Mikeln) je imel težko nalogo: delu dati to, česar nima, namreč — čustvo. In priznati moramo, da se mu je to v glavnem posrečilo. Pri tem pa se ni oddaljeval od avtorjeve zamisli. Izbira in oblikovanje nastopajočih je nedvomno zelo dobro. Razmerje med zunanjim dekorom in notranjo prepričljivostjo je v pravem odnosu. Zvočni, svetlobni in vizionarni efekti so v mnogočem pripomogli, da je hladni avtorjev intelektualizem nadomeščen vsaj s teatralično grozo. Seveda ne smemo prezreti pomena inscenacije (Saša Kump.) Preprostost, diskretnost in učinkovitost, vse to so vrline, ki gledalca peljejo k samostojnemu ustvarjanju iluzije o prostoru. Sploh pa se človek čudi, da s tako primitivnimi sredstvi kakor jih ima PG, more uprizoriti nekaj tako, kot uprizarja.

Razčlemba dela nas prepriča, da so vloge igralcev kaj zahtevne. Oglejmo si Zeno. Koliko različnih likov skriva v sebi! Razi mora realna pa vendar nadčasovna, živa in duhovna, Zena pravadnina in današnje moderne civilizacije, žena, ki toži in ki je soobtožena, ki sovraži in

ljubi. Režiser je prisodil to vlogo Angelci Hlebčevici. In njena igra? Saj to sploh ni bila igra, temveč ustvaritev povsem novega življenja. Kreačija je bila popolna; odprli se niso le njeni registri tehničnih sposobnosti, marveč tudi čustvena prefinjenost. Afekti in čustvene krize, pa zopet intelektualna umirjenost in samoobvladanje — vse je bilo uglajeno in prepričljivo.

Tudi Mož terja močnega igralca, čeprav ni tako kompleksen značaj kot Zena. Do preobrata je v bistvu vedno enak — zagovornik vojne, nasilne, bratomorilec itd. Zlomil se v sebi ob ponovnem umoru brata in do kraja prepričljiv ob koncu. Vlogo Moža je uspešno realiziral Jože Kovačič. Je sicer šibkejši od svoje partnerice, a vendar povsem samosvoja osebnost. Le včasih njegov patos ni preveč na mestu, čeprav moramo priznati, da vloga nekaj temu podobnega mnogokrat zahteva.

Sodnik je vzvišen stolk, ki avtoritativno loči dobro od slabega. Ostane vedno premočen, privzdignjen in umirjen. Zaveda se svoje visoke poklicnosti, da vodi obravnavo, ki je »višja resničnost«. Mirko Cegnar je bil morda pre malo dostojanstven Sodnik, vendar pa to-

pel in prizadet. Zal nas moti njegova nekoliko šibka dikcija, v čemer na odru ni bil osamljen.

Zelo zanimiva je osebnost Sluge. V sebi je prav tako enosmeren kot Sodnik, a po nekaterih karakternih posebnostih zelo posrečen. Duhovita ironija se prepleta z obešenjaškim humorom, banalnim dovtipom in demonsko strahoto. Za Franceta Trefalta je bila ta vloga kot nalašč. Do izraza je prišla njegova rutiniranost, sposobnost oblikovati svojstveno vlogo in z domisljico (ki gre včasih na račun režiserja) osvojiti gledalca. Ni pa izdiferencial likov Smrti, Portirja in Laboranta pri atomski bombi.

Brat kot peta osebnost v dramu je povsem pasiven, nespremenljiv in imaginaren. Svojo solidno umirjeno in zanesljivo upodobitev je dobil v Jožetu Pristovu.

Tako. In za konec naj povem še tole: PG od premiere do premiere vse bolj opravičuje svoj obstoj, raste ter se izpopolnjuje in, le škoda, da Kranjčani nečejo ali pa ne morejo razumeti visokega poslanstva, ki ga ima gledališče in mu nudijo le malo moralne podpore.

Gregor Kocjan

KUD »Blegaš« v Hotavljah ima samo dramsko sekcijo, vse druge pa so že večkrat zaman poskušali ustanoviti. Za petje ni nobenega zanimanja, nima jo pa tudi nobenega pevovodje, prav tako ni zanimanja za drugo kulturno-prosvetno delo. Knjižnico imajo sicer urejeno, menda prav nič prijazno ne gledajo. Lani je bilo v odboru precej medsebojnih obdolževanj med člani. Drug drugemu so oporekali, da bi kdo kaj delal in zato res niso vsi skupaj kaj prida naredili. Delno je razbistril položaj šele občni zbor v februarju, ko je novi odbor

»Gorenjski punt« na hotaveljskem odru

nimajo pa primernih prostorov za čitalnico.

Delo društva pa hromijo tudi nasprotja med člani odbora, ki so razdeljeni v dva tabora: v prvem so domačini, v drugem pa priseljenci. Prvi slednje

složneje zgrabil za delo. Zato tudi uspehi niso izostali. Dramska sekcija je uprizorila tri igre, posebno dostojno pa so počastili 10-letnico društva, in sicer z ljudsko igro »Gorenjski punt«.

Vsi igralci so voljni storiti še več, kot so storili doslej. Zato verjetno novi odbor, ki je bil izvoljen na občnem zboru društva, pred dnevi, ne bo imel pri tem težkega dela. Zeleni bi le, da bi s složnejšim delom končno vendarle poskrbel, da živijo tudi druge sekcije v društvu in da postane s tem kulturno-prosvetno življenje Hotaveljčanov vsestransko.

... v Javorjah pa vse spi

Ceprav je v javorški šoli dokaj prostorna dvorana in je s tem dan osnovni pogoj za kulturno-prosvetno delo, ves odbor društva spi. Zato je razumljivo, da se društvo ne more pohvaliti prav z nobenim uspehom. Mladi ljudje, ki jih je v tem kraju dovolj, bi imeli voljo do dela, če bi jih kdo znal pridobiti za to. Veliko zanimanje kažejo za pesne vaje, ki naj bi bile seveda pod vodstvom strokovnega učitelja. To bi na eni strani odtegnilo mlade fante od popivanja, hkrati pa bi morda bil to prvi korak k povečani aktivnosti mladine tudi v ostalih sekcijah društva. Tako bi KUD »Anton Ažbe« v Javorjah morda vendarle zaživel polno življenje.

Ne jež in ne lisica

Med člani DPD »Svoboda« v Podnartu je vzbudil v »Pavlihi« priobčeni članek »Jež in lisica« mnogo protestov in ogorčenja. Ogorčenja zaradi žaljivega pisanja o poštvalnem in agilnem članu in režiserju »Svobode« tovarišu Janezu Lampiču; protestov zaradi neresničnega opisovanja dejstev.

Vsem domačinom je znano, da sta se bivši KUD in »Partizan« pred dobrim letom zedinila, da skupno prenovita prejšnji Dom, ki ni več odgovarjal niti potrebam telovadcev niti kulturno - prosvetnih delavcev. Zaradi uspešnejše izvedbe prenovitve sta se obe društvi začasno združili pod okriljem »Partizana«. Ko je bil dom obnovljen, sta se spet razšli in so kulturno - prosvetne sekcije formirale »Svobodo«.

Od vsega začetka smo gradili oziroma širili oboje, telovadnico in gledališki oboje in zato ni nihče od nikogar kaj izprosil ali kogarkoli izpodvil. Vsa komur, ki je pri obnovi sodeloval ali vsaj spremljal napore združenih društev, je bilo jasno, da hočemo v Podnartu poleg odra tudi novo primerno telovadnico. Vsakega napredka telovadcev bomo prav tako veselili, kakor smo ponosni na že dosežene kulturno - prosvetne uspehe, zlasti na uspehe naše gledališke družine.

Sodelovanje, ki je v skupnem Domu nujno in tudi možno, pa na vsak način zavira tako neresno in neresnično pisanje kot ga je priobčil »Pavliha«.

„Drzni plavač“ na odru v Cerkljah

V zadnjem času je kulturno-prosvetna dejavnost v Cerkljah precej razgibana. Morda najbolj od vseh kulturno-prosvetnih

družin v bližnji okolici Cerkelj. Tako moramo njihovo sedanje delo samo pohvaliti, prav pa bi bilo, če bi nekateri druge »Svo-

polno zasedena dvorana v Cerkljah ter 4 uspeša gostovanja: v Predvoru, Voklem, Vodichah in Tacnu. Ne bi bilo prav, če bi pri tem spregledali novoustanovljeni tamburaški zbor, ki spremlja igralsko družino pri vseh njenih nastopih. Ceprav je zbor še mlad, ga občinstvo zaradi njegove več kot zadovoljive izvedbe posameznih skladb, nagrajuje z burnim odobravanjem.

Dramska družina pripravlja za letošnjo sezono že drugo premiero in sicer »Via mala«. Prav tako je v okviru kulturno-umetniškega društva spet zelo aktivna šahovska sekcija. V zadnjem času pa je zaradi precejšnjega števila novih knjig vedno bolj obiskovana tudi knjižnica. Tudi glasbeni tečaj v okviru kulturno-umetniškega društva deluje zelo uspešno in čeprav je ta ustanovljen letos šele prvo leto, se menda gojenci že z veliko vnemo pripravljajo za produkcijo, ki bo v maju.

Če k tej dejavnosti dodamo še delo Ljudske univerze, ki ima vsak teden tečaj angleškega jezika, tečaje in predavanja Kmetijske zadruge o predelavi svinjskega mesa, vidimo, da v Cerkljah skušajo nuditi svojim občanom čimveč možnosti za splošno izobrazbo.

F. B.

Uspela predstava »Drznega plavača« KUD »Davorin Jenko«

presenečeeo zavedli, koliko umetniškega bogastva je raztresenega preko naše zemlje.

Se na eno kulturno zanimivost bi rad opozoril, znamenitost iz mnogo bolj oddaljenih časov in iz oddaljene zemlje.

Palestina je ta zemlja. V starih mohorjanskih bukvah tudi Sveta dežela imenovana. V puščavski votlini blizu Mrtvega morja je arabski pastir, ki je slučajno zalezal vanjo, našel nekaj starih zapečatenih glinastih vrčev. V teh vrčih ni bilo niti vino, niti pšenica, pač pa na nekaj kožnih zvitkov — rokopisov, starih nad 2000 let. V teh rokopisih so podrobno popisani nauki judovske verske ločine Esencev, za katero je zgodovina znano, da je obstojala že dve stoletja pred Kristusovim rojstvom. Ta Ločina je, kot se razbere iz najdenih rokopisov, verovala v »sinove svetlobe« in »sinove teme«, ki se bore med seboj; v »božjega izbranca«, ki vodi boj proti hudobnemu duhu, dokler ga duhovniki le-tega ne ujamejo, mučijo in usmrte. Esenci so tudi zapisali teorijo o poslednji sodbi, na kateri bo »božji izbravec« ločil dobre in slabe in prinesel odrešenje vsem sinovom nove zaveze, ki so se odrekli sovraštvu in maščevanju.

Tudi v drugih naukah Esencev je mogoče opaziti nenavadno podobnost s krščanskimi dogmami. Ker je vprašanje prioritete že rešeno in je zgodovinsko ugotovljeno, da je esenska verska ločina za 200 let starejša od krščanstva, je s temi rokopisijalka o božjem razodetju krščanskih nauk in edino zveličavnosti krščanske vere izbrisan. Nova arheološka najdba dovolj jasno dokazuje, da si je krščanstvo večino svojih verskih dogem, v katere 2000 let nihče ni smel podvomiti, če je hotel ubežati goreči gmadji all najmanj prekletstvu, izposodilo in prevzelo od neke obskurne in neznanne judovske puščavske verske ločine.

bode« in kulturno-umetniška društva vzela za vzor prav Cerkljane.

KUD »Davorin Jenko« iz Cerkelj je pred kratkim uprizoril veseloigro v 3 dejanjih »Drzni plavač«, za katero je sceno pripravil Saša Kump, režiser pa je bil Niko Slapar. Dokaz, da je predstava uspela, je dvakrat

Filmi, ki jih gledamo

O. K. NERON

Dva ameriška mornarja sahnjata, da sta v Rimu na dvoru cesarja Nerona. S svojo dobro voljo in iznadljivostjo kmalu postaneta cesarjeva ljubljena. Na dvoru vpeljeta jazz in balse — ball in s smehljajem na ustnicah doživljata in zmagujeta vsakovrstne pustolovščine.

Film je na trenutke posrečena zbadljivka na račun ameriških veleprodukcij tipa »Quo Vadis« s kristjani in levjih žrelih, plohami vrtnic, dirkami z bojnimi vozovi, gladiatorskimi borbami in kopelmi v mleku. Humor filma je robot, ni pa mogoče reči, da se ne norčuje duhovito iz svoje publike.

DO ZADNEGA

Režiser Lewis Milestone je strokovnjak za vojne filme in do danes menda v tem žanru še ni ustvaril kaj slabega. Zakaj nam njegovi vojni filmi vedno ugajajo? Predvsem zato, ker njegovi vojniki niso nikdar naslikani kot nekakšni nepremagljivi heroji, temveč so to prestrašene duše v vojni atmosferi, vojniki, ki odkrito priznajo, da jih je na fronti temeljito strah, kar pa skušajo skriti pod masko navidezne hladnokrvnosti in raznih šal. Če pa se ne da drugače, pa skušajo strah vtopiti celo v pijači. Omenjena vrlina odlikuje tudi film »Do zadnjega« in predvsem zaradi nje nam film ugaja. Res, da srečamo precej nepotrebne ame-

Kronika:

Dogodki in novosti

IZID NATECAJA, ki ga je lanskega leta razpisalo Slovensko narodno gledališče v Ljubljani, je bil za vsakogar veliko presenečenje. Na upravo je bilo poslanih 46 rokopisov in posebno razsodišče je imelo dovolj izbire, pa tudi dovolj dela, dokler ni na starega leta dan objavilo rezultatov razpisa. Poleg treh nagradjenih je izbralo razsodišče še 10 dramskih del, za katere je mnenja, da bi bila po večji ali manjši dramaturški predelavi primerna za uprizoritev. Znaniti je ta ocena malce preveč rožnata in je namen tega izreka komisije opogumiti tudi nenagradjene avtorje za novo in vztrajno delo. Vendar osupne že število samo. Tudi dejstvo, da so bile oddane vse tri razpisane nagrade, dokazuje, da smo na poti, če tudi šele na začetku poti k nastajanju kvalitetnih dramskih del. Prav tako je bodrilno, da se je na prvem mestu, poleg že znanih dramatikov Jožeta Javorška in Igorja Torkarja, pojavilo širši javnosti povsem novo ime Dominika Smoleta.

Nekako ob istem času je tudi v predal dramaturga Prešernovega gledališča dospelo novo izvorno dramsko delo. Kranjska domačinka, znana mladinska pisateljica Martina Bidovčeva je predložila mladinsko igro iz fevdalnih časov ZA EN SAM TOLAR. Ljudje, ki so delo prebrali, se strinjajo v sodbi, da je ta igra do sedaj najboljša deio Bidovčeve. Razen čistega liričnega izraza, tako značilnega za pesnico, nepridrigskega vzbujanja domovinske ljubezni in nevsiljive vzgojne note, odlikuje igro tudi krepka in enotna dramska zgradnja. Tako torej čaka našo osnovnošolsko mladino v hiši s Prešernovim imenom lepo doživetje.

V Prešernovi hiši pa gledamo

razstavo slovenskih noš iz poznega srednjega veka. Razstavljene slike so kopije stenskih podob po večini iz cerkva v Mačah pri Predvoru, Crngrobu in na Križni gori. Obiskovalec (in teh je zmeraj precej, saj so se ljudje že privadili dejstvu, da so v prostorih stalno zanimive razstave in radi prihajajo) je presenečen nad svežimi in intimnimi barvnimi toni teh, pred 500 leti nastalih slik, še bolj pa nad življenjskosti in razgibanostjo upodobljenih likov. Vidi se, da naša kulturna zakladnica nikakor ni tako revna, kot so nam včasih hoteli dopovedati. Vendar naša razstava niti ne kaže vse slovenske likovne ustvarjalnosti s preloma srednjega veka, saj zajema le gorenjski krog, Muljavske freske iz delavnice Janeza Ljubljanskega in nekaj podob s Primorske.

Severno - vzhodna Slovenija ni prikazana. Le slabo je poznana prekmurski kulturni krog, dasi je prav tako bogat. V Martjancih, eni najstarejših prekmurskih naselbin n. pr., je v lepi gotski cerkvi, ki jo je leta 1392 postavil radgonski stavbenik in arhitekt Janez Aquila, ves presbiterij poslikan z znamenitimi gotskimi freskami. Tako barvno kakor tudi kompozicijsko te freske ne zastajajo za slikami iz Mač ali Muljave.

Pomembno kulturno poslanstvo bo opravila Državna založba Slovenije, ki obeta, da bo v obširni in skrbno sestavljeni knjižni izdaji prikazala vslovensko likovno in stavbarsko ustvarjalnost, sakralno in prosvetno od gotike preko renesanse in baroka vse do današnjih dni. Šele ob tej izdaji se bomo po večini vsi, — razen ozkega kroga strokovnjakov —

Dragi cicibančki in pionirji!

Mislím, da je dobro in prav, da se tudi mi spomnimo 70-letnice rojstva znanega pisatelja Vladimírja Levstíka, ki jo je praznoval pretekli teden. Ni sicer napisal za mladino kaj velikega, vendar so njegova dela obogatila skromno slovensko književno polico.

Vladimír Levstík je bil rojen 19. januarja 1886 v Smihelu nad Mozirjem, kjer je njegov oče učiteljval. Gimnazijo je obiskoval v Celju, Mariboru in Ljubljani. Njegova prva pesem je bila objavljena v Ljubljanskem Zvonu, ko še ni imel sedemnajst let. Posebno pozornost so vzbujale med takratno mladino njegove uporniške in drzne pesmi, prepojene z narodnim duhom. Pozneje ga je zamikala vezana beseda in se je med obema vojnama dobro uveljavil v pripovedni prozi. Izdal je lepo število novel in povesti. Znanе so knjige: Obsojenci, Gadje gnezdo, Pravica kladiva, Višnjeva repatica, Zapiski Tine Gramontove in druge. Za mladino je napisal vrsto lepih zgodbic in jih izdal v knjigi Deček brez imena. Pisatelj Vladimír Levstík je tudi mnogo prevajal. Saj je prevedel skoraj vsa večja dela znamenitega ruskega pisatelja Leva Tolstoja.

Vladimír Levstík živi sedaj v Celju. Mi mu iz srca želimo, da bi živel še dolgo let in nam še mnogo lepega povedal.

Dragi cicibančki in pionirji, čez dobrih deset dni se bomo pa spominjali druge obletnice. Vem, da se že sedaj pridno pripravljate na ta pomembni praznik vsepovsod. Tudi mi vam pripravljamo presrečnejše, razpisali bomo lepa darila za one, ki bodo strli Trde orehe.

Sedaj pa še par besedi o košu in pošti. Marinka iz Tržiča ali več, da s tvoj risbo ni nič. Obljubil sem ti, da bo priobčena, pa so mi v tiskarni rekli, da ne morejo posneti teh barvic — pa drugič Marinka. To varišci M. Bandel pa to-le: skipee sem odstopil naši urednici družinskega kotička, povest Kdaj so se naučili na Koroškem lepo peti pa bomo objavili, le potrpljenje. Kramarič Toni in Kern Milan iz Cerkelj, vidva sta malo pozna, drugič rešita in razbljita orehe prej, Iztok iz Kranja in Milena Cencelj ozrta se malo naokoli, mogoče pa bosta videla natismjena vajina dela. Tovaršiču Jožetu iz Cerkelj sem pa že odgovoril — mislim, da si prejel po pošti.

Drugi pridete na vrsto prihodnjš, lepo pozdravlja Dedek Kosobrin

IZ DEDKOVEGA NABIRALNIKA

Z VLAKOM V LJUBLJANO

V Ljubljani imam staro mamó, ki jo vsako leto obiščem. Na to pot se pripravljam že en dan prej. Peljem se z vlakom ali z avtobusom, vožnje se zelo veselím. Vlak drvi, meni se pa zdi, da drve mimo hiše, polja in drevesa.

Ko sem bil zadnjikrat v Ljubljani sem se peljal s tramvajem. Bil je poln. Nekje sta vstopila dva starčka. Jaz sem vstal in odstopil sedež najbližjemu, drugemu pa ga je odstopil neki oficir. Bila je v tramvaju tudi ne-

Vse prevzame ob tej novici silen strah in drug za drugim zbežijo. Sredi cvetic na jasi ostane Jasna sama. Nikamor se ne gane, tu hoče počakati, pa naj se zgodi kar koli.

Ni bila dolgo sama. Ze prihaja Bes ovit v svoj temen plašč. V njegovih očeh ni miline. Krut je njegov pogled. Porogljivo se ji klanja, toda Jasna ima zanj le eno samo besedo: »Podlež!»

A Bes se ji samo posmehuje. Ponovno ji predlaga, da naj gre z njim za vedno v podzemni grad. Tam ji bo vrnil slavca. Jasna na to ne pristane. Kaj bi neki počela v črnih in temnih globinah ona, ki ljubi sonce. Tam dolj pa je hlad. Razveže se Bes zaradi njene zavrnitve. Plane k njej in jo surovo zgrabi za roko. Divje jo peha sem in tja ter besno vpilje: »Jaz imam odslej moč in oblast nad teboj. Nikogar ni, ki bi me premagal, dokler te bom imel na verigi in tvojega slavca v kletki.« Med divjim smehom jo odvde. Medtem se razbesni veter z vso silo in sonce se od same žalosti skriva za oblake.

Grozoten, mračen in pust kraj so Črne skale. Nikdar tja ne posije sončni žarek. To je domovanje zlobnega Besa in njegovih pomagačev. Sem je privedel Jasno. Ker ni pristala na to, da bi prostovoljno ostala v Črnih skalah, so ji uklenili noge v verige. Nato so se iz nje norčevali, toda ona je molče prenašala vsa sramotjenja, saj je vedela, da končno le zmaga pravica.

Bes pa je s svojimi Besiči divjal. Zlo se je razbesnelo preko zemlje. Zavladalo je gorje. Pesem je zamrla in v gozdu je prestalo življenje. Nobene živali ni bilo videti. Med ljudmi je nastala zmeda. Trpljenje je narasčalo. Ko so se nekó vrnil iz divjega pohoda, je ukazal Bes, naj mu prinese kletko s slavcem. Strogo jim je zabičal, da ne sme nikdar nikdo kletke odpreti, ker bi bilo sicer konec njihovega gospostva. Nekateri so predlagali, naj ga raje ubije, a Bes tokrat tega ni hotel storiti. S kletko se približa Jasni, ki hlastno seže po njem in vzdihne: »Slavček, slavček!»

»Vem, kaj ti roji po glavi. Izpustila bi ga rada, kajne? Toda Bes ni tako neumen kakor ti misliš,« reče Jasni. In takoj ukaza: »Prinesite verigo in ji zvezite še roke!« Ni jim bilo treba dvakrat reči. Se ganiti se ne more uboga Jasna, tako irdo so jo zvezali. In v svoji hu-

Iztok pa je poslal to posetnico in vprašuje, kako se imenuje to mesto.

RADO BEG

SLAVČEK

dobi položaj zdaj Bés kletko s slavčkom v njeno naročje z besedami: »Tu imaš zdaj svojega slavčka; lahko se ga nagledaš, ha, ha! Vidiš, kako sem dober!« In vsi ostali se ji rogajo: »Haha, vila rogovila!« Nato jih spet razpošlje Bes na vse strani, rekoč: »Razbesnite se z vso silo. Strah in trepet bodi pred vami, a jok in stok za vami!« in odšli so izpolnit povelje svojega poglavarja.

Spet je bila Jasna sama. Zalostno je zrla na slavčka, ki mu ni mogla pomagati. Saj je bila z njim vred ujeta in orošana prostosti. Zatopljena v grenke misli začuje plah glasek: »Jasna, Jasna, kje si?« Dvigne glavo, da vidi, kdo jo kliče. Pikapolonica. Zgrozi se mala Pikapolonica, ko spozna, kaj je z Jasno. Hoče jo osvoboditi, a ne more. Le kdo bi to zmožgel? Jasna ji pove, da je v ljubezni ključ njene rešitve. Ni razumela Pikapolonica smisla Jasninih besed. Ker pa se v tem hipu začuje iz daljave Besov glas, mora zbežati. In že stopi Bes k Jasni, si zadovoljno mane roke ter se baha s svojimi ničvrednimi dejanji. Nenadoma zasliši neko hojo. Prisluhne. Kdo neki hodi tod?

Jože išče slavčka. Vez gozd je že preiskal, a ves trud je bil zaman. Zdaj je tu v Črnih skalah, kamor še ni stopila človeška noga. Ni se malo začudil Bes, ko ga je zagledal. Tesno je fantu pri srcu v tem grozotnem kraju. Ko zagleda Besa, mu hoče vrniti denar, da bi odkupil slavčka. Toda Bes se mu samo posmehuje. Pokaže mu ptička v kletki. Ko zagleda tudi Jasno, se Jože zgrozi: »Joj, kaj ste storili? Kdo je ta lepa deklica?«

»Ha, ha!« se zasmeje Bes, »vila Jasna, moja sužnja.«

»Kaj ste storili? Ubili ste jo,« mu očita fant. Tedaj pa Jasna okrene glavo in reče: »Jože, ti si ujel slavčka, zdaj ne poje več. Uničil si mu prostost, zato sem uklenjena v verige.«

Jože hoče k njej, da bi jo rešil. A Bes ga urno zgrabi in zažvižga, da gre skozi ušesa. Brž pritečejo Besiči in v trenutku zvežejo Jožeta. Nič mu ne pomaga prošnja, ne tarnanje. Med smehom zlobneži spet oddivjajo. Jokaje prizna Jože Jasni, kako je lovil in mučil ptičke po gozdu. Ni ubogal dobre babice. Zdaj trpi po pravici.

A glejte, spet prihajajo mali obiskovalci: metuljčki, čebele, murni in pikapolonica. Domenili so se, da bodo poizkusili rešiti Jasno. Saj ni več pravega veselja, odkar je ni več v brezovnem gaju. Poizkušajo, a vsi skupaj so prešibki, da bi verige sploh premaknili. V prezupni potrtosti ne vedo, kaj bi še storili. Tedaj pa vzklikne Jože: »Naša Anka jo bo rešila. Pojdite po Anko! Moja sestra ji in plemenito srce ima. Povejte ji, da sem jaz kriv, da slavček ne poje več, povejte ji, da sem tu zvezan in prišla bo, takoj bo prišla.« Razveselijo se teh besed in napolnjeni z novimi upi pohitijo po Anko.

Ganila je Jasno ljubezen njenih malih znancev. A ne razmišlja dolgo. Spet so tu Besi. Bahajo se na vse pretege, kaj so že hudega storili ljudem. Ker Jasna ne pristane na ponovni Besov predlog, skoči ta razjarjen k njej in jo med psovanjem davi. Nato zavije vrat tudi ubogemu slavčku. Jasni omahne glava kakor mrtva,

(Nadaljevanje sledi)

Cicibanov kotiček

Vrana in rak

Vrana se spreha ob bregu reke ter išče hrano. Lačna je. Kar opazi, kako se počasi premika rak iz mokre kopeli na suho. »Ti že pokažem, si misli, in že odpre kljun pograbi raka in srfota z njim na bližnje drevo. Sede na vejo in se pripravi na slastno kosilec.

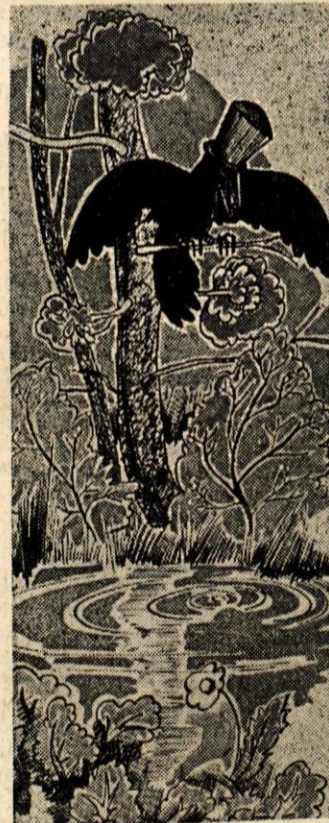
Raku postane zelo hudo, ker ve, da se bližajo zadnji trenutki njegovega življenja. V smrtnem strahu se prične vrani laškati.

Oj, vrana, čuj vrana! Poznal sem tvojega očeta, poznal sem tvojo mater — odlična prijateljica sta mi bila. Da, tvoji starši so bili najboljši ptiči.

»Hm, hm,« je odgovorila vrana, toda kljuna ni odprla.

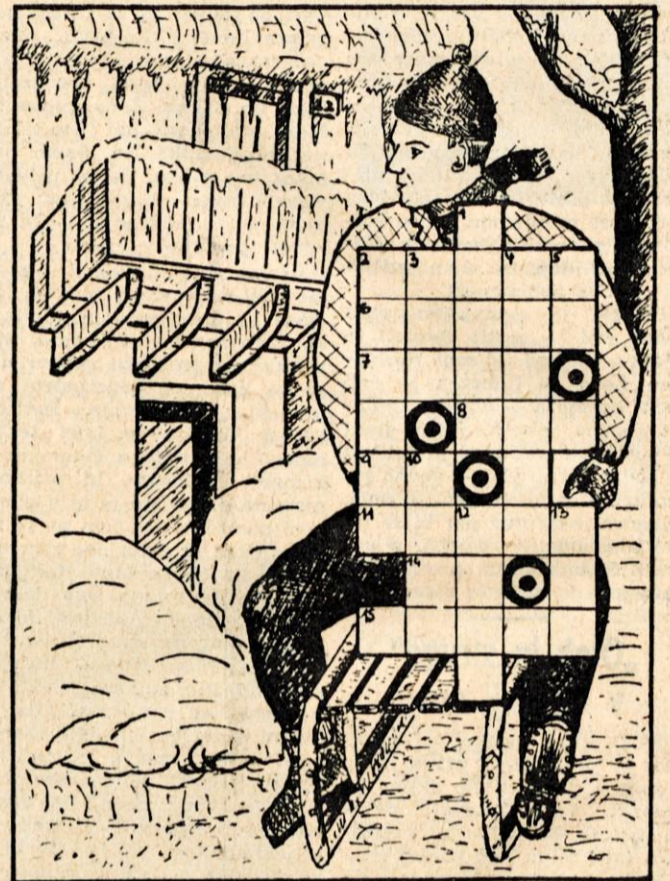
»Toda čeprav sta mi bila tvoj oča in mati največja prijatelja in tudi dobrotnika, vendar se s teboj še daleč ne moreta primerjati. Rečem ti, da ni na svetu bolj učenega ptiča od tebe.«

»Tako je, je zakrakala vrana ter pri tem do konca odprla svoj kljun in spustila raka v vodo.

TRDI OREHI

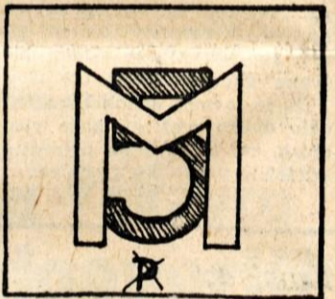
Križanka: SANKAČ

Navpično: 1. zelo mrzel, 2. okolica, bližnja pokrajina, 3. kemična prvina, z njim razkužimo rane, 4. zbirka (velja predvsem pri znamkah), 5. ploščinska mera, 10. neumna, blazna, 12. nedelaven, 13. razjeda kovine (množ.).

Vodoravno: 2. množina samostalnika olje, 6. zviti lasje, 7. del gledališča, 8. reka v Egiptu, 9. veznik, 11. učenec, 14. izraz, ki ga uporabljajo kvartopirci, 15. športno orodje (z njim hitro drsimo po snegu).

Rebus

Ali že veste?

Vem, da marsikomu ne bo pogodu ta nenadna izprememba. V zadnjih dveh prilogah »Mlada rast« smo se sprehajali po vroči, tuji deželi Afriki, danes pa nenadoma v to zimo in mrzod domači krov.

Vem, da je že znano vsem, kako smo preteklo jesen na novo porazdelili ta naš lep kotiček zemlje, našo Gorenjsko, kako dobili nove občine in vse združili v okraj Kranj.

Morda pa še ni znano vsem, da sestavljajo novi okraj sledeče občine: Bled, Bohinj, Cerkle, Gorenja vas, Jesenice, Kranj, Radovljica, Skofja Loka, Tržič, Zelezniki, Ziri,

da prebiva, dela in živi na tej zemlji 127851 ljudi in to 60247 možkih in 67604 žensk,

da meri celokupna površina 115232 hektarov in,

da odpade na njive in vrtove 15772 ha, na sadovnjake 1363 ha, na travnike 13326 ha, skupno je

obdelovalne zemlje nad 30461 ha, da odpade na senožeti 15977 ha, na pašnike 23481 ha, na sam gozd pa 117611 ha in,

da je na Gorenjskem narodovitnega sveta okoli 27473 ha,

da smo letos pridelali na 2543 ha približno 35768 q pšenice, na 3192 ha 567854 q krompirja, na 865 ha 10485 q rži, na 1047 ha 14876 q ječmena, na 1073 ha 11604 q ovsa in na 726 ha 16022 q koroze,

da nam da ta zemlja toliko pridelkov,

da so redili po naših vaseh 5958 konj, 38296 govedi, 12000 ovc, 2268 koz, 20671 prašičev, 104219 kosov perutnine, 3717 domačih zajcev,

da je vse to zelo lepo, vendar za marsikatere glavico nezanimivo,

da pa vas bo, dragi cicibani in pionirji zanimalo bolj to-le,

da je v našem okraju 94 osnovnih šol in,

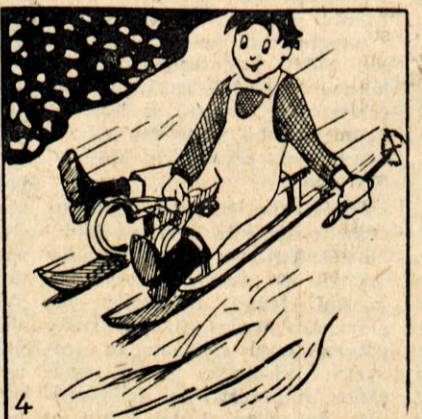
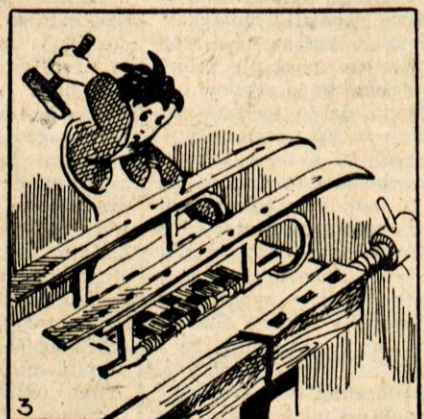
da je izmed teh 23 enooddelčnih, 29 dvoooddelčnih, 8 triooddelčnih in 34 višje organiziranih šol,

da je 15 nižjih gimnazij in 3 popolne gimnazije,

da so 4 pomožne šole in 23 strokovnih in industrijskih šol,

da poučuje na vseh teh šolah 454 učiteljev, 69 predmetnih učiteljev in 115 profesorjev,

da je izdelalo na osnovnih šolah 81,11%, na nižjih gimnazijah 56,47%, na popolnih gimnazijah 56,89% in na strokovnih šolah 73% vseh učencev v prvem polletju, da je...

JURČEK IN SMUČKE

ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, matineja angl. filma »VIŠEK NEVARNOSTI« ob 10.30 uri.

KINO KOROSKA BELA:
28. in 29. januarja francoski film »TARAS BULJBA«. Predstave ob delavnikih ob 19. uri, v nedeljo ob 17. in 19. uri.

● **Gledališče**
PRESERNOVO GLEDALIŠČE
KRANJ
Nedelja, 29. januarja 1956 ob 16. uri — Izven in za podeželje. 28. do 29. januarja avstrijski Grimm - Skufca: »Janko in film »DON JUAN«. Predstave Metka.

Prodajno enostanovanjsko hišo z vrtom v bližini Kranja. Naslov v upravi lista.

Enostanovanjska hiša, Primorskovo 160 naprodaj. Prednost imajo resni kupci in po možnosti zamenjava stanovanja.

Ugodno se proda oprema za dnevno sobo iz masivnega orehovega lesa, politirano, ki se lahko uporabi tudi za namestitev dveh sob. Poizvedbe pri Ažman Karol, Kranj, Savska 6.

Prodajno dobro ohranjeno kmečko peč, zamenjam tudi za bukova drva. — Kralj Slavko, Stražišče 280.

Prodajno težko kravo, ki bo konec januarja petič teletila. — Dolar Anton, Vrba 18, Žirovnica.

Prodajno ali zamenjam za stanovanje v Kranju kmečko hišo v bližini Preddvora. Naslov v upravi lista.

Takoj zaposlimo fakturistko - blagajničarko, strojepisko - stenografino z maturo in eno administratorko z znanjem strojepisja. Ponudbe poslati na »Elan« - Begunje pri Lescah.

Preključujem sindikalno knjižico za neveljavno, Leskovec Silva — št. 115763.

Preključ. Podpisana Golob Janez in žena Frančiška, Struževo 15 in Intihar Ivanka, Gorenja Sava 17 preključujemo vse kar smo govorili o Rabelju Pavlu, stanujoči v Struževem 16 in izjavljamo, da jim nimamo ničesar očitati. — Golob Janez in Frančiška in Intihar Ivanka.

Na pravno - ekonomski fakulteti je diplomiral Gorjanc Franc. Čestita Kranjsko akademsko društvo.

Zadružna mlekarica Kranj obvešča cenjene odjemalce, da bo odprta prodajalna mleka na Titovem trgu od ponedeljka 30. januarja samo od 6. do 11. ure dopoldne.

Prodajno nov skobelni stroj, obojestranski debelinski in poravnalni, ima tudi pripravo za krožno žago in vrtnanje. Naslov v upravi lista.

Prodajno njiro pri Lužah in njiro pri Hotemozah. — Pavel Likozar, Visoko 45, p. Senčur.

Zaradi pomanjkanja krme prodajno kravo staro 4 leta. — Teletila bo od 1. do 12. februarja. — Visoko 46, p. Senčur.

● **Objave**

Upravni odbor Zdravstvenega doma Kranj razpisuje: 3 mesta bolničark za Zdravstveni dom Kranj, 1 mesto bolničarke za Zdravstveno postajo v Preddvoru pri Kranju. Stanovanje v Preddvoru je zagotovljeno. Temeljna plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku. Nastop službe takoj! — Pravilno kolkovane prošnje je dostaviti Zdravstvenemu domu Kranj, Poljska pot 8. — Upravni odbor Zdravstvenega doma Kranj.

Gozdno gospodarstvo Kranj prodaja: tovorni avto FWD, tipa Har-10, bencinski, 5-tonski v dobrem stanju, tovorni avto

FORD-V8, bencinski, 3-tonski, v dobrem stanju, motorno kolo znamke Puch — 250 ccm, v dobrem stanju, motorno kolo znamke Viktorija 2ca — 350 ccm, v dobrem stanju.

Ogled je možen vsak dan od 7. do 15. ure v Transportnem odseku Gozdnega gospodarstva Kranj v Stražišču.

Odprodaja bo dne 1. februarja 1956 ob 10. uri v Stražišču.

Svet Svobod in prosvetnih društev okraja Kranj sklicuje v nedeljo, 29. januarja 1956 ob 8.30 uri redno letno skupščino v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju.

Dnevni red:

1. Izvolutev skupščinskih organov.
2. Poročilo predsednika.
3. Diskusija.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Vplivite novega odbora.
6. Sprejetje delovnega programa.
7. Razno.

Vabimo vse društvene delegate, da se skupščino zanesljivo udeležijo. — Svet Svobod in prosvetnih društev okraja Kranj.

VABILO

na redni 46-ti občni zbor Prostovoljnega gasilskega društva Naklo, kateri se bo vršil v soboto dne 28. jaeuarja 1956 ob 18. uri v Gasilskem domu v Naklem.

Vabljeni gasilci in gasilke, ravno tako tudi prijatelji-ice gasilcev!

KINO NAKLO:
28. in 29. januarja 1956 nemški film »GREH«. Predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo ob 16. in 19. uri.

KINO »KRVAVC« CERKLJE:
28. in 29. januarja 1956 avstrijski film »SANJAVE USTNICE«. Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 19. uri.

KINO »SORA« SKOF. LOKA
»Od 27. do 29. januarja 1956 francoski film »TEREZA RAKEN«.

KINO »STORŽIC« KRANJ:
Od 27. do 29. januarja 1956 ameriški barvni film »ROBERTA«. Predstave v petek in nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, v soboto ob 16. in 18. uri. V soboto ob 20. uri francoski film »PASTORALNA SIMFONIJA«.

V soboto ob 22. uri premiera italijanskega filma »O. K. NERONE«. V nedeljo ob 10. uri matineja franc. filma »PASTORALNA SIMFONIJA«. Ob 14. uri italijanski film »O. K. NERONE«. Ob 22. uri premiera amer. barvnega filma »DO ZADNJEGA«.

KINO »SVOBODA« KRANJ:
28. januarja 1956 premiera ameriškega barvnega filma »DO ZADNJEGA«. Predstave ob 18. in 20. uri. V glavni vlogi: Richard Widmark, Robert Wagner. 29. januarja matineja — premiera italijanskega filma »O. K. NERONE«. Predstava ob 10. uri. Ob 14. uri amer. barvni film »ROBERTA«. Ob 16., 18. in 20.

PONEDELJEK, 30. JANUARJA

11.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — a) Milica Bartenjev: Nekaj o vražah — b) I. Dolničar: Kaj neki bo to?
13.30 Stirje fantje in vokalni kvintet pojo in igrajo za opoldanski čas.

14.05 Radijska šola za višjo stopnjo: Wilhelm Tell (radijska priredba po Schillerjevi drami).
15.30 Se pomnite, tovariši...? Karl Prušnik - Gašper: Zeleni kadrovci.
16.00 Zdravstveni nasveti.

16.10 Z našimi solisti in skladatelji.
18.00 Radijska univerza — Rajko Pavlovec: Nu — multiti — zanimive praživali iz geološke preteklosti.

18.15 Dva odlomka iz Massenetove opere Manon.
20.15 Simfonični koncert dunajskih filharmonikov, solist Wilhelm Backhaus, dirigent Karl Böhm.
22.15 Domači ansambli v plesnem ritmu.

TOREK, 31. JANUARJA

11.05 Gospodinjski nasveti.
11.45 Cicibanom — dober dan! (Po Grimmovi pravljici: Zaba — Kraljevič).

13.30 Melodije v duru in molu.
14.20 Pionirski kotiček.
15.15 Igra trio Jožeta Kampača.
15.30 Utrinki iz literature — Janez Svajncer: Strel na meji.

16.10 V svetu opernih melodij.
18.00 Zunanje-politični feljton: Napredek v izkoriščanju atomov.
18.30 Sportni tednik.
20.00 Tedenski notranje-politični pregled.

20.10 Narodne in domače melodije izvajata Ljubljanski vokalni kvintet in Avenikov trio.
20.30 Radijska igra — F. G. Lorca: Yerma.

SREDA, 1. FEBRUARJA

11.15 Igra tamburaški orkester ljubljanskih »Svobod« p. v. Matka Sijakoviča.

12.40 Vitezslav Novak: Pesmi zimskih noči (A. Trost — klavir).
13.30 Bosanske in vojvodinske narodne pesmi in plesi.

15.15 Zabavni zvoki.
15.30 Utrinki iz literature — Mihaljo Gazivoda: Bratov greh.
15.45 Mladinski zbori pojo.
16.00 Družinski pogovori — Vladimir Cvetko: Sola in dom.

18.00 Iz naših kolektivov.
18.15 Pesmi Alojza Mihelčiča poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
18.35 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

20.00 G. Verdi: Ples v maskah, opera v 3 dejanjih. Izvajajo solisti, zbor in orkester ljubljanske opere, dirigent Rado Simonitti.

CETREK, 2. FEBRUARJA

11.05 Gospodinjski nasveti.
11.45 Janez Bitenc — mladina (Glasbena oddaja za pionirje).

12.40 Umetne in narodne pesmi poje mešani zbor »Ljubljanski zvon« p. v. Slavka Mihelčiča.
13.30 Spored popularnih orkestralnih skladb.

14.25 Ljudsko-prosvetni obzorik.
15.30 Iz mladinske književnosti Štiri korejske pripovedke.
16.00 Gospodinjski omnibus.
16.10 Glasbene uganke.
18.00 Domače aktualnosti.

18.30 Radijska univerza — Ferdo Gestrin: Delavsko gibanje pri Slovencih in postanek JSDS.
20.00 Mladinska oddaja.
20.20 Četrtek večer domačih pesmi in napevov sodelujejo priljubljeni ansambli in solisti: Fantje na vasi, Vaški kvintet, Rezika in Sonja.

Kaj ima na sporedu Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 radijski dnevnik in ob 22.00 uri. Oddajo »Zeleli ste — poslušajte« ob nedeljah ob 14.00 uri, ob delavnikih pa ob 14.35 uri. Kmetijski nasveti in Kmetijska univerza vsak delavnik ob 12.30 uri. In še ta teden vsak dan ob 19.20 prenos reportaže s 7. zimskih olimpijskih iger v Cortini d'Ampezzo.

PETEK, 27. JANUARJA

12.00 Pojeta moški zbor Slava Klavora in ženski mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
13.30 Pester spored opernih melodij.
14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

15.30 Utrinki iz literature — Saltykov - Ščedrin: Dva generala.
15.45 Poje Slovenski oktet (umetniški vodja Janez Bole).
16.00 Modni kotiček.

20.00 Tedenski zunanje - politični pregled.
20.15 Srbska zborovska glasba (poje zbor Radia Beograd).
21.00 Mednarodna radijska univerza — a) Velike industrije, Delbert: Korporativno raziskovanje v železarstvu — b) Dr. Walter Kikuth: Nalezljive bolezni.
21.40 Filmske melodije.

SOBOTA, 28. JANUARJA

11.15 Lahek spored izvajajo Mariborski pihalni ansambel in Veseli dečki.

11.45 Pojte z nami, otroci! (Pesmica o naši Metki).

12.40 R. Wagner: Leteči Holandec, uvertura, C. M. Weber: Euryanthe, uvertura.
13.30 Za prijeten oddih!
14.20 Pionirski kotiček.
15.30 Utrinki iz literature: Trije mladi iz Sarajeva.

16.00 Nove knjige.
16.10 Koncert po željah.
18.00 Okno v svet: Poujade v novem francoskem parlamentu.

18.15 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skoberneta.
18.35 Jezikovni pogovori.
20.00 Simfonični koncert Londonske Filharmonije ob 200-letnici Mozartovega rojstva, dirigent Herbert Karajan, solist Clara Haskil — Na sporedu dela W. A. Mozarta: Lodronska nočna glasba, Koncert za klavir in orkester v A-duru, Simfonijski koncert št. 39 (Prenos iz Mozarteuma v Salzburgu).

NEDELJA, 29. JANUARJA

7.35 Z glasbo po svetu.
8.00 O športu in športnikih: Bil sem na prvih olimpijskih igrah.
9.00 Otroška predstava: Obuti maček.

10.00 Družinski pogovori.
11.15 Oddaja za Beneške Slovence.
12.00 Pogovor s poslušalci.
13.30 Pol ure za našo vas.
16.00 Zabavno nedeljsko popoldne.

17.30 Radijska igra — Anny Tichy: Neznana mojstrovina.
20.00 V svetu opernih melodij.
21.00 Kulturni razgledi.

Zgodba o...
 PRIPREDIL: B. MILAKAR
 NARISAL: C. OBLAK

23

Ko se je tako boril sam s seboj, je zasiljal za sabo zamoklo godrnjanje. Obrnil se je in zagledal senco, ki se je pomikala proti njemu. Spoznal je »gospoda v beli srjaci« — severnega medveda Wapuska. Blisk se je postavil pred vhod v rov, da bi se boril za človeškega mladiča. Wapusk se je počasi približal, godrnjanje v njegovih prsih se je spremenilo v renčanje. S svojo mogočno tace je bliskovito udaril po Blisku. Toda ta je tak napad že pričakoval in se je umaknil v rov.

24

Tu je imel mnogo ugodnejši položaj. Ko je medved pomolil svojo veliko glavo in mogočna ramena v rov, je z njima popolnoma zaprl ozki prehod in tako mu je bil onemogočen vsak gib. Blisk ga je zgrabil za smrček in začel trgati medvedov gobec. Nato pa se je nenadoma Wapuskovo velikansko telo silno streslo in rov se je razletel. Pot v notranjost kože je bila odprta. Blisk se je umaknil v kočo in se pripravil za zadnji boj, kajti spoznal je, da mu je smrt blizu, kakor še nikoli poprej.

25

Na obali majhnega nezaledenellega zaliva je ležalo kakih deset tjuhlenjev. Tu so se udobno namestili in počivali na svojih večnih potovanjih iz severnih morij proti jugu. Te kraje so si izbirali vedno iste, vsi tjuhlenji iz roda v rod so jih spoznavali in uporabljali, poznali pa so jih tudi njihovi sovražniki. Take kraje je moral poznati sleherni Eskim, zakaj tjuhlenji so pomenili zanj življenje, zanj in za njegovo pse. Živali niso niti slutile, da se jim približuje njihov najhujši sovražnik — človek.

26

Protiv počivajočim tjuhlenjem so se previdno plazile tri postavice: Eskimec Nepa, njegova žena in sin. V rokah je vsak imel dolgo nazobčano harpuno in vrvi, ki naj bi zadržala ranjeno žival, če bi še mogla pobegniti. Se nekaj korakov, tri roke so se neslišno dvignile, troje harpun je švistnilo skozi zrak in se zabodlo v živali. Strašni kriki ranjenih tjuhlenjev so pretresali ozračje, lovci pa so hiteli z lesenimi bati pobijati ranjene živali.

Od Varšave do Krakova

V Tržiču so v zadnjem času začela poslovati tri nova podjetja: »Tobak«, poslovalnica podjetja »Sadje Kranj«, v Bombažni predlini pa so odprli tudi menzo.

Ze dalj časa razpravljajo v Tržiču o ustanovitvi mlečne restavracije, po vzorcu mlečne v Kranju. Zadruga mlekarna v Čirčah je pripravljena preskrbeti restavracijo z mlekom, sirom, maslom, jogurtom in drugimi mlečnimi izdelki, zato so v Tržiču sklenili čimprej najti primeren prostor, kjer bi lahko začela restavracija poslovati.

Tudi za olupšavo trgovin skrbe v Tržiču. Trgovina podjetja »Zelenjava« Kranj na Trgu svobode je v zadnjem času prav lepo opremljena, snažna in razsvetljena. Tudi trgovsko podjetje »Preskrba« Tržič je moderniziralo svojo trgovino z železnimi, steklom in porcelanom ter gospodinjskimi potrebščinami. K olupšavi je precej prispevala fluorescenčna razsvetljava, tera-ko tlak ter nova hrastova oprema.

V Veternem vedno bolj pogrešajo vodovod. Svet za komunalo tržiške občine je že razpravljalo o tem vprašanju in se bo gradnja začela takoj, ko bodo na razpolago zadostna sredstva. Verjetno pa bodo morali tudi vaščani sami nekaj prispevati, kot so to storili Lešani, Palovčani in Visočani. Tudi nekateri drugi kraji še nimajo vodovoda in ga precej pogrešajo, tako v Retnjem, Bregu, Kovorju, Zvirčah in nekaterih manjših vaseh. Občina ima sicer v perspektivi plan za te gradnje, vendar za sedaj še ne moremo govoriti o času, v katerem bi bili vsi ti vodovodi dograjeni. Opaža se tudi nepravilen odnos nekaterih posameznikov ko ti postavljajo gnojnične jame in odvajajo fekalije tako, kot to ne ustreza splošni higieni.

Jez popravljajo. Na loški elektrarni, najstarejši v Sloveniji, se je zgodila preteklo jesen huda nesreča: narasla Poljanščica je podrla jez ter zaslula rečno strugo pod elektrarno tako, da je voda začela načenjati bregove. Skoda je bila občutna. Kranjski DES je začel jez popravljati ter so obsežna dela v izvedbi gradbenega podjetja Tehnik iz Skofje Loke v tekcu.

Loški sadjarji so zelo delavni. Kakor lani bodo tudi letos uvedli vrsto strokovnih predavanj in tečajev. Uspešno se bore proti sadnim škodljivcem zlasti kaparju. S škropljenjem so že začeli.

V Tržiču so ustanovili gospodinjinski biro kljub neštetim težavam in pomanjkanju prostorov. Tudi gospodinjstvo učiteljice že imajo. Za sedaj so zasedli pro-

store gostilne »Pod Kukovnico« v Tržiču, dokler ne bodo dobili primernejših prostorov. Tržiška dekleta se bodo tu naučila do- brega in sodobnega gospodinj- stva, se seznanila s kuhanjem, šivanjem, krpanjem in higieno.

DPD »Svoboda« iz Mošenj je svoja gostovanja s Petrovičevim »Vozlom« uspešno zaključila. Razen domačih predstav so go- stovali v Podbrezjah, Begunjah, Radovljici in Podnartu. Pred- stave so bile povsod dobro obis- kane. Sedaj so pričeli s študi- jem nekoliko zahtevnejšega de- la Via Mala, katera bo zahte- vala od igralcev nekoliko več sposobnosti in dela. Delo bo re- žiral Pavel Kegel.

DPD »Svoboda« Senčur bo v soboto in nedeljo uprizorila prvo mladinsko igro v štirih slikah »Jurček«. Tokrat bodo mladi igralci senčurske »Svobo- de« prvič nastopili v letošnji sezoni.

Nesreče

Antoniji Krajnik iz Stare Loke je krava pretrgala z rogom zapestje leve roke.

Franco Fojkar iz Stare Loke je stroj razžagal levi palec.

Rudi Novak, Jesenice, Tomšičeva 15, si je pri padcu zlomil desno podlaket.

Stane Majstorovič iz Lesc si je zlomil kost na desni roki.

Mirko Pavlovič, sin kurjača Zelezarne Jesenice, si je pri padcu zlomil levo krako.

Ivana Rajgelj z Javornika si je pri padcu izpahnila levo ramo.

Franco Staroverski iz Kropce si je zlomil členek palca na desni roki.

Alojzija Zbontar iz Lipnici si je pri padcu zlomila desno podlaket.

Branko Marojevič, kapetan II. klase iz vojne pošte 1202, si je pri smučanju poškodoval prst leve roke.

Jože Pezdič iz Radovljice si je pri padcu zlomil levo krako.

Elizabeta Krušič z Jesenic si je pri padcu po stopnicah zlomila levo nadlaket.

Marjeta Dremšak z Jesenic si je na poledeneli cesti zlomila levo krako.

Hans Kurz iz Beljaka je pri smučanju padel okoli 10 m globoko, dobil močan udarec na glavo in si zlomil levo krako.

Danijel Rumac, oskrbovavec bolnice za duševne bolniki v Begunjah, si je pri padcu iz avtomobila zlomil kost v desnem stegnu.

Pavel Novak z Bleda je pri delu padel, se kotil okoli 50 m navzdol ter si pri tem zlomil desno krako.

Smajo Matkos z Javornika je pri padcu dobil pretres možgan.

Julija Kanduc iz Zirovnice si je zlomila desni skočni sklep.

Ko smo se vozili preko Ce- hoslovaške, nas je ogovori- lo najmanj 20 ljudi, brž ko so zvedeli, da smo Jugoslavo- ni. Spraševali so nas, kako je pri nas. Spominjali so se naših krajev, pripovedovali, kako le- po je bilo, ko so letovali ob na- šem Jadranu. Nič posebnega pravzaprav niso povedali, iz njihovega govorjenja pa se je vendarle videlo, da jih zanima naše življenje. Natančno so bili poučeni o vseh mednarodnih dogodkih v zvezi z Jugoslavijo. »Vaš Tito je pa sedaj v Egip- tu«, jih je ugotovilo več kot po- lovica, v potrditev, da so jim prilike v Jugoslaviji znane.

Pot po Poljski do Varšave je bila mirnejša. Vlak je vozil razmeroma hitro. Zeleznice na Poljskem sploh niso slabe. Mnogo jih je elektrificiranih, razen tega pa imajo tudi precej mo- tornih vlakov.

KER JE BILA VARŠAVA tik pred osvoboditvijo skoraj do tal porušena, se človek nehoče za- čudi, ko v vsem obširnem mestu ne najde več ruševin. Varšava je znova postavljena in na njej se ne vidi več nobenih sledov pustošenja. Stari del mesta je prav tak, kot je bil pred vojno. Poleg starega dela mesta pa ra- ste nova Varšava.

Sredi mesta so Rusi zgradili ogromen Dom kulture, impozantno zgradbo iz samega mar- morja po vzorcu razkošnih mo- skovskih gradenj. Zgradili so ga kot darilo Poljakom. Pravili pa si mi, da je ob tem nastala v Varšavi živahna polemika. Ru- si so namreč hoteli namestiti na Dom rdečo zvezdo, a so se pod pritiskom javnega mnenja premislili. Zanimivo je tudi, da poljski vojaki še vedno nosijo na kapah poljskega belega orla.

Ob razgledovanju mesta sem opazil, da so trgovine zelo eno- lične. Izložbena okna so aran- žirana zelo monotono, brez oku- sa in brez prizadevanja. Ko smo si ogledali nekaj večjih prodaj- naln, sem si lahko ustvaril približno sliko o življenjskem standardu ljudi. Povprečen de- lavec zasluži 700, največ pa 1000 zlotov na mesec. Za to si lahko privoščijo že televizijski spre- jemnik, drugi proizvodi, po- sebno prehranbeni, pa so spet tako dragi, da gre povprečna plača izključno samo za hrano in stanovanje. Industrijski proiz- vodni so poleg vsega še zelo grobo izdelani. Najdražje je vi- no. Prodajajo ga po 100 zlotov liter. To predvsem zato, da se prepreči pijančevanje. Sploh se povsod močno naglašuje in propa- gira boj proti uživanju alko- holnih pijač.

V LODŽU SMO PRISLI v tesnejše stike z ljudmi. Pri tem smo opazili, da so v odločanju zelo omejeni in povsem vezani na Varšavo. Drastičen primer

tega strogega centralizma se nam je dogodil v Krakovu, ka- mor smo prispeli ob 3. uri zju- traj. Ko smo povprašali v ho- telu za sobe, se najprej sploh niso hoteli razgovarjati z nami, ker smo namreč prišli izven ča- sa, ki je po pravih določeh za sprejem gostov. Sele ko so na- ši spremljevalci obrazložili, kdo smo in po kaj smo prišli, so nas — po obveznem posvetovanju s centralo v Varšavi — izjemoma sprejeli.

S svojimi spremljevalci smo se razgovarjali samo o poslov- nih zadevah. Razen tega smo izmenjali samo še nekaj običaj- nih vljudnostnih fraz. Vsak se je izogibal, da bi rekel kaj več o nas, da bi nas povprašal, kako je pri nas. Dobil pa sem obču- tek, da vendarle vsaj površno vedo, kaj se dogaja pri nas, da

so poučeni o delavskem uprav- ljanju v naših podjetjih, da pa jim je to upravljanje prav to- liko všeč, kakor njihov centra- listični sistem upravljanja go- spodarstva. Edino kar nam za- vidajo, je večja samostojnost, ki jo imamo v gospodarskem poslovanju.

Ko sem začel primerjati pla- če delavcev in uslužbencev, med katerimi je precej razlik in ko sem zvedel, da ima pri njih vsak delavec na leto 14 dni dopusta, ne glede na službena leta in kvalifikacijo, medtem ko imajo uslužbenci vsak po mesec dni dopusta, sem dojel, zakaj v izbiri med zgornjima možnostima raje ostajajo kar pri svo- jem.

NAJBOLJ SEM BIL IZNENA- DEN, ko sem v Lodžu v nekem kinematografu gledal nek ted-

nik. Proti pričakovanju se je namreč na platnu zvrstila kopica kritičnih pripomb na raz- ne slabosti v gospodarstvu in v družbenem življenju. Na platnu je n. pr. nenadoma začela mi- gotati neka čudna podoba, za katero nisem mogel dojeti, kaj predstavlja, potem spet tema, pa spet nekaj migotajočega in na koncu pripis: »To je naša te- levizija«. Dalje: slika porušene Varšave. Ljudje stanujejo po bro- logih. Nekdo ves prezebel nek- kaj piše: »To so naše gradnje« itd.

Zgleda, da je kritike vseh mogočih napak posebno v zad- njem času, precej. Morda je to prvi znak, da se bo vendarle našel izhod iz slepe ulice, ka- mor neizbežno privede vsako državo birokratski centralizem.

Obljuba dela dolga

O križancih divjega merjasca in domače svinje

»ZANIMA NAS tudi to, kako se bo ta zgod- ba pravzaprav končala. Tone se namreč že dalj časa pripravlja, da bo križal tega merjasca z domačimi prašiči. O tem pa takrat, kadar kaj bo.«

»Figa bo«, je dodal možakar za mizo v Kranju pri »Jelenu« in odložil prvomajsko številko Glasu Gorenjske, ki je prinesla članek o divjem merjascu v ogradi na dvorišču Antona Cvenkla v Ljubnem.

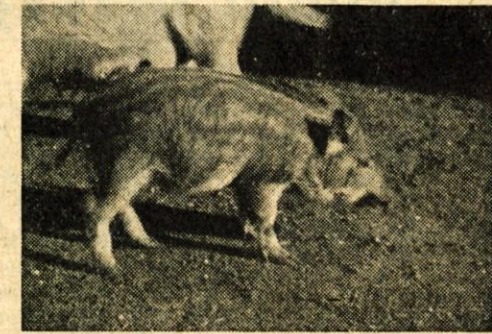
Pa le ni bila figa, ampak pravi potomci div- jega prašiča in domače svinje!

Se prej, preden je Tone mislil o svojem skle- pu »informirati« divjega ščetinarja, je ta izko- ristil priložnost in sklenil »intimno« prijatelj- stvo v domačo svinjo. Pujski ne morejo zata- jiti, da se po njih pretaka kri divjaka. Takoj, ko so prišli na svet, so bili urni in skočni, da jih je gospodinja Micka komaj polovila. Naj- brž so od veselja, ker so zagledali luč sveta, že prvo uro življenja skakali kar za dve pedi od tal. Pred nekaj dnevi pa je eden skočil že kar iz svinjaka čez 1,30 m visok opaž! Takoj so se tudi zavedali, zakaj imajo rilce. Nebojenci so rili in orali kot za stavo. Eden med njimi, vseh je pet, ima rilce točno umerjen po divjem kopitu. Tudi barva prevladuje divja. Dva sta podolž rjavo-rumeno progasta kot prava div- jačka. Enega od teh vidite na sliki. Trije imajo pa okrog trebuščkov bele pasove kot spomin na pasmo iz svinjakov. Izgledajo, ko da bi bili preko rjavo-rumenih podolžnih prog prevezani z belim trakom. Gospodarja predvsem zani- ma, če se bodo tudi tako prebarvali in pre- oblekli kot divji. Divjaki namreč že v prvem letu zamenjajo pisane obleke s sivkasto-rni- mi in pod ščetinami jim zraste mehka podlaga — volna. Ko da bi se zavedali svoje varovalne barve, so bili posebno prve dni življenja iz- redno oprezni. Če so v bližini sadovnjaka začu- tili tujeja človeka, je eden izmed njih zakru- lil svarilni znak in vsi naenkrat so se docela zarili v listje ali pa se negibno pritisnili k tlom. Mati svinja je sprva ob vsakem takim po- četju svojih otrok nekam začudeno gledala in krutila, češ odkod se je vendar vzela ta otro- čad zmešana.

Domači pujski brezskrbno poležejo ob svi- nji in zaspijo — ti pa ne! Zarijejo se v kup

listja kot njihovi divji bratranci, da jih sploh ne opaziš.

Pujski so sedaj stari tri mesece in vsak iz- med njih tehta okrog 30 kilogramov. Gospodar Tone se zaveda, da donosnost prašičjereje na masti in mesu s tem poizkusom ne bo dvignil. Trdi pa, da bodo potomci divjih in domačih prašičev zdravstveno trdnjši in odpornejši, saj je znano, da se med divjimi svinjami le redko

pojavi bolezen. Tako n. pr. sploh ne obolijo na rdečici in drugih smrtonosnih boleznih, le pra- šičja kuga bi se jih utegnila prijeti.

Zanimiva pripomba k temu bi bila morda še to, da so v zadnjem času gorenjski lovci našli dva poginjena divja prašiča, enega v okoli- čini Tržiča in enega v bližini Skofje Loke, pri katerih je Veterinarski znanstveni zavod v Ljubljani ugotovil močno invazijo pljučnih pa- razitov (Metastrongylus elongatus). Morda gre res za novo uničujočo bolezen med divjimi svi- njami? Nekateri kmetje bi se tega seveda zelo razveselili, medtem ko bi lovce tako dejstvo užalostilo in potro.

Križanje divjih in domačih prašičev v Hrvat- skih in bosenskih gozdovih, kjer se domače svinje svobodno pasejo, ni tako redek pojav. Opisani primer pa je vsekakor zanimiva po- sebnost za Gorenjsko, kjer se kaj takega doslej še ni zgodilo.

—Elf—

IVO ZORMAN

»Dovolj dolgo, da nas dotlej lahko vse pobere,« je rekel Trante.

»Ne bo nas,« je odkimal Tušek in očitajoče dodal: Našega je... edinega... ti imaš pa še dva... Matijca in Štefko...»

— Doma bi ga bil držal, se je hotel obregniti Trante, pa se je domislil svojega in rekel:

»Tudi Matijc sili v hosto.«

»Matijc?« se je zavzel Tušek. »Otrok je še, pa so mu take reči všeč. Šel pa ne bo.«

»Otrok, ja. Ko bi bil zadosti star, bi mu oni ne bil zme- šal glave.«

»Kdo?«

»Beno.«

»Beno?« se je spet zavzel Tušek.

»Večer za večerom tiči pri nas in pripoveduje neumnosti, da je še stara vsa iz sebe. Dekle pa...«

»Slišal sem, da ga rada vidi,« se je nasmehnil Tušek.

»Ji bom že izbil njene muhe. In če mi prinese sramoto k hiši...«

»Fantu ni kaj reči,« se je Tušek zavzel za Bena. »Preskrblje- na bi bila pri njem.«

»Ta jo bo jemal, ja!« je zaškrtal Trante. »In ko bi jo tudi hotel, mu je ne dam. Vzela bo kmeta, našega človeka. Ali pa bo ostala za teto pri hiši,« je dodal po premolku.

»Ne bodi no!« ga je miril Tušek.

»Ti lahko govoriš, ti,« je pekilo Tranteta. »Meni pa kar gori pod nogami. Sleherni večer, ko gledam onega, ki odhaja, si mislim, da bo samo za vlogom počakal in potlej skrivaj zle- zel k dekletu v kamro. In sleherno jutro grem s skrbjo gledat Matijčev pograd, če ni že prazen. Vse to se vleče že leto in dan in nič ne verjamem, da gre h kraju. Oni v dolini imajo vsaj mir.«

Tušek ga je začudeno pogledal, potlej pa je vprašal:

»Zaradi belih, misliš?«

»No ja,« je zamrmral Trante.

Zdelo se mu je, da je že preveč rekel, pa besede sedaj ni mogel vzeti nazaj; in je tudi hotel ni. Tušek ga je zamišljeno pogledal, potlej pa je počasi dejal:

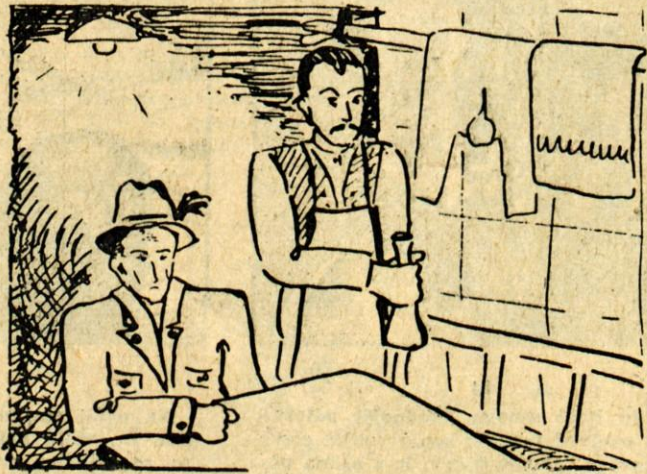
»Veliko hudega smo že izkusili, najhujše nam bodo prine- sli pa tle.«

»Le kaj bi, saj so domači ljudje,« ga je zavrnil Trante.

»Saj to je tisto,« je rekel Tušek. »Hlapec je zmerom slabši od gospodarja in Nemci dobro vedo, čemu jih plačujejo.«

»Poreko vam, da Nemci že vedo, čemu nas plačujejo,« je rekel poročnik. »Pa tudi mi vemo, čemu jemljemo od njih. Premočni so še, da bi se jim odkrito postavili po robu, zato jih moramo prelisčiti.«

— Na tebi ni videti, da bi znal koga prelisčiti, je pomislil Trante, rekel pa ni nič.

»Komunizem je tisto, česar se nam je najbolj bati,« je na- daljeval poročnik. »Obvarovati moramo domačije, ljudem mo- ramo vrniti vero, zapeljano mladino moramo privedi na pravo pot...«

— Tega se je naučil nemara v šoli, je pomislil Trante.

Sedela sta v župnišču, v tisti, s hrastom opaženi izbi, kjer so police polne knjig, segale skoro do stropa in kjer so bila v okno vložena barvasta stekla, da je bila izba polna nenavadne

svetlobe. Steklenica z žganjem je stala pred njima in škatla s cigaretami in besede, ki jih je govoril poročnik, so prazne frfotale Trantetu okoli ušes. Govoril je veliko, z besedami, ka- kršne je slišal Trante samo s prižnice, in o stvarih, ki zanje ni dosti maral: o čudnih potih politike, o odkritem in prikri- tem zavezništvu med velikimi silami, o prijateljih onstran mor- ja, o zmogovitem koncu, ki se bliža, pa še o veri in o narodu, o rečeh, ki jih ni moč ne videti in ne prijeti.

— Le čemu me je poklical sem? je razmišljal Trante.

Pil bi bil, pa mu je bilo nerodno, zaradi čudne svetlobe, ki se je precejala skozi barvasta stekla, zaradi mehkega stola, ki ga je čutil pod seboj, in zaradi izlizanih poročniških besed. Oči so mu nenehno uhajale na sloke poročnikove roke, ki so bile kakor ženske: mehke in okovane s prstani, in zdelo se mu je, da fant ne more biti vojak, da je kar tako oblekel tiste cunjce.

»Jaz sem samo kmet, veste,« ga je prekinil.

»Najmočnejši tod okoli,« je dodal poročnik. »Zemlja vam nekaj pomeni in bi je ne dali kar tako iz rok.«

»Čemu naj bi jo dajal iz rok?« se je zavzel Trante.

»Vzel vam jo bodo,« je rekel poročnik in ga prečeče pogle- dal. »Če le dobe oblast, pa bodo planili po njej, zato se morate boriti zanjo. Pomagati nam morate, da jih iztrebimo, vse do zadnjega.«

»Hm,« se je zamislil Trante.

To mu je bilo že bliže. Kmetijo je ljubil in nič mu ni bilo po volji, da je morali dajati, kar je s trdim delom iztrgal iz nje. Povrh ga je noč in dan trpila bojazen, da mu požgo, prenekaterim se je že tako primerilo, ali da ga poženo na tuje.

— Ko bi le tako zelen ne bil, je pomisljal in nezaupljivo meril poročnika.

»Saj zahajajo k vam?« je začel ta z vprašanji siliti vanj. »Hudo samopašni so v hribih, ne?«

»Prihajajo,« je rekel Trante. »In jesti hočejo in spat. Ka- dar že pridete, boste naleteli nanje, težko, da bi jih ne bilo kje blizu, in hvaležen bi vam bil, če bi jih odgnali od kmetije.«

»Nisem mislil tako,« je rekel poročnik. »Malo nas je in pre- močni so še, dokler so ljudje z njimi...«

»Za vas so nemara vsi premočni,« mu je zabrusil Trante in vstal. »Ne vem, kaj po vsem tem iščete tod.«

Ujezilo ga je, vendar je kasneje še pogosto mislil na poroč- nika in na tisto, kar bi se dalo storiti, če bi vzel vse skupaj v roke moč kakor je on, Trante.

(Nadalj. sledi)